

JERNKONTORET

Berättelse till Brukssocieteten avseende Jernkontorets verksamhet under 2007

JERNKONTORET

Berättelse till Bruks societeten avseende Jernkontorets verksamhet under 2007

*Bruks societetens allmänna ordinarie sammankomst äger rum
på Jernkontoret onsdagen den 15 maj 2008 kl 11.00*

År 2007 var 183 bruk delaktiga i Jernkontoret. Av dessa erlade 87 Jernkontorsdalern och innehar därmed rösträtt vid Bruks societetens sammankomst. Jernkontorsdalern, som sedan Jernkontorets bildande oförändrat utgår med två och ett halvt öre för varje introducerad centner (1 centner = 42,5 kg) gav år 2007 totalt 34 632 kronor.

Summan av det fullt introducerade smidet var vid utgången av år 2007 oförändrat 1 742 993 centner och av introducerat gammalt ämnessmide oförändrat 12 456 centner. Introduktionsavgiften enligt Jernkontorets reglemente var år 2007 168:76 kronor per centner introducerat smide och 126:57 kronor per centner gammalt ämnessmide.

Stål (råstål och pulver) framställs vid tolv anläggningar i Sverige. Vid tio av dessa verk är produktionen skrotbaserad. De resterande två producerar malmbaserat stål. Dessutom framställs järnpulver vid en anläggning och därutöver finns 16 anläggningar med enbart valsverk/rörverk.

Jernkontorets fullmäktige 2007/2008

Olof Faxander, ordf, SSAB Svenskt Stål AB
Bengt Åke Bengtsson, Boxholms AB
Göran Carlsson, SSAB Svenskt Stål AB
Alrik Danielson, Höganäs AB
Pekka Erkkilä, Outokumpu Oyj
Per Hasselström, Scana Steel Söderfors AB
Jan-Erik Johansson, Erasteel Kloster AB
Ulf Melin, Haldex Garphyttan AB
Elisabeth Nilsson, VD, Jernkontoret
Rickard Qvarfort, Ovako Steel AB
Anders Ruth, Uddeholm Tooling AB
Gerhard Tichler, Böhler-Uddeholm
Precision Strip GmbH & Co KG
Jarmo Tonteri, Ovako Holdings AB
Olle Wijk, AB Sandvik Materials Technology
Ulf Öhnfeldt, Outokumpu Stainless AB

Arbets- och fondutskott 2007/2008

Ordinarie ledamöter
Olof Faxander, ordf
Bengt Åke Bengtsson
Elisabeth Nilsson
Jarmo Tonteri
Olle Wijk

Suppleanter
Anders Ruth
Ulf Öhnfeldt

Antal anställda och personalkostnader

<i>Medeltal anställda</i>	2007	2006
Direktion	2	2
Informationsavdelning	2,6	2,6
Bibliotek och bergshistoria	1,7	1,7
Avdelning för forskning och utbildning	12	12
Avdelning för energi och miljö	3,25	3
Handelspolitisk avdelning	1,5	1,6
Avdelning för ekonomi och administration	2	2
Kontorsservice	2	2,5
Fastighet	2	3
Doktorander, KTH och HDa	4,25	8
Triple Steelix	2,75	1
<i>Totalt</i>	36	39
<i>Personalkostnader, miljoner kronor</i>	28,7	27,9

Bergslagens deputerade 2007/2008

Ordinarie ledamöter i resp distrikt
Hans Jacob Wærn, Stockholm, 1
Bo Legelius, Stockholm, 2

Suppleanter i resp distrikt
Alf Wedmalm, Stockholm, 1
Dan Johansson, Oxelösund, 2

Inledning

Ännu ett stålår med fantastiska rekord

För nionde året i rad ökade stålefterfrågan i världen. Asien fortsätter att vara dragloket men även EU hade en god tillväxt 2007. Världens råstålsproduktion uppgick till drygt 1,3 miljarder ton, en ökning med 8 procent.

I Sverige ökade råstålsproduktionen med 3,8 procent till 5,7 miljoner ton. Leveranserna var i princip oförändrade jämfört med 2006, 4,8 miljoner ton. Den samlade svenska stålexporten slog dock ett nytt fenomenalt rekord, exportvärdet ökade med 25 procent till omkring 70 miljarder kronor.

Världens stålefterfrågan ökar och mer än hälften av ökningen sker i Kina. Kina ökade också sin export kraftigt till EU under de tre första kvartalen av 2007, för att därefter bromsa in. Det kan förklaras av flera faktorer, såsom exporttullar, dyrare sjöfrakter, billigare dollar och stigande priser på den kinesiska marknaden. Den kinesiska stålindustrin påverkas också av de globala råvaruprisernas markanta uppgång.

Inom området rostfritt stål har dramatiken varit stor med nickelpriser som fluktuerat kraftigt, vilket ledde till dämpningar på marknaden. De flesta länder, förutom Kina, drog ned sin produktion.

Stora investeringar i branschen

Lönsamheten är god i den svenska stålindustrin och framtidstron är stark. Flera av Jernkontorets medlemsföretag beslutade under året om mycket stora investeringar.

Konsolideringar och ägarförändringar fortsätter. Internationellt märktes främst Tatas köp av Corus, som genom Cogent Power äger Surahammars Bruk. Inom den nordiska stålindustrin skedde också stora förändringar. SSAB köpte det nordamerikanska företaget Ipsco. Tyska familjen Pampus tog över hela Ovako. Boxholm Stål köptes av tyska Schmolz+Bickenbach.

Svensk stålindustri gör sig hörd

Jernkontorets lobbyarbete fokuserade under 2007 på klimat- och energipolitik samt forskningspolitik, men även frågor inom vattenområdet, kemikalier och restprodukter har stått högt upp på dagordningen.

Jernkontoret arbetar tillsammans med Svenskt Näringsliv, inom organisationen SKGS (Skogen, Kemin, Gruvorna och Stålet) och inom Industrikommittén i många av frågorna. På europaplanet är Eurofer vår samarbetspartner.

Under året bjöds olika riksdagspartier in till Jernkontoret för information och dialog i frågor av stor betydelse för stålindustrin.

Klimatfrågan är den största av alla politiska frågor under de närmast kommande åren. EU-kommissionens förslag till klimat- och energipolitik efter 2012 offentliggjordes i januari 2008. Hur de slutliga regelverken för utsläppshandel utformas kommer att vara helt avgörande för den europeiska stålindustrins konkurrens-

kraft. Jernkontoret gör sitt yttersta för att få gehör för ett branschspecifikt system baserat på riktvärden – ett system som gynnar klimateffektiv stålproduktion.

Närings- och utbildningsdepartementen har uppvaktats angående stålindustrins syn på behovsmotiverad gemensam stålforskning. Synpunkter inför den kommande forskningspropositionen har överlämnats i form av dokumentet *Behovsmotiverad stålforskning 2009–2012*. Under våren 2008 kommer informationen till politiker och beslutsfattare om stålforskningen och nyttan av nya satsningar i forskningspropositionen att intensifieras.

I dokumentet betonas bl a följande:

- Ökad statlig satsning på civil forskning. Målet bör vara 1 procent av BNP
- Satsning på strategiska FoU-program inom områden som är viktiga för industrin
- Ökad basfinansiering för industriforskningsinstitutet från nuvarande cirka 10 procent till 25 procent senast 2010.

Några av de specifika förslagen för stålindustrin är:

- Planera för fortsatta satsningar på stålforskningsprogram inom VINNOVA efter 2012 och på energiforskningsprogram riktat mot stålindustrin inom Statens energimyndighet efter 2010.
- Ökade satsningar på forskarutbildning inom materialteknik.
- Satsningar på innovativa projekt i syfte att ta större utvecklingssteg inför de utmaningar stålindustrin står inför.

Ökade rekryteringsinsatser

Rekryteringen till civilingenjörsutbildningar i Sverige sjunker. Intresset för naturvetenskapliga utbildningar minskar i hela västvärlden. Detta drabbar också ”stålindustrins” utbildningslinjer vid KTH, Högskolan Dalarna (HDA) och Luleå tekniska universitet (LTU). Risk för nedläggning av vissa utbildningar är uppenbar.

I syfte att vända trenden beslutade Jernkontorets fullmäktige att särskilda satsningar ska göras för att öka intresset för utbildningsprogrammet materialdesign vid KTH och HDA. Rekryteringsbefrämjande aktiviteter genomförs under våren 2008 bl a vid 45 gymnasieskolor i Bergslagen och Mälardalen.

Spännande framtid

År 2008 blir ett spännande år. Hur kommer USAs ekonomiska problem att påverka världsekonomin och hur påverkar det efterfrågan av stål i världen? Kommer industrins önskemål om ökad andel behovsmotiverad forskning att beaktas i forskningspropositionen?

Hur kommer stålindustrins klimatmodell tas emot av EU-ländernas regeringar? Hur kommer EUs klimatpolitik att utformas efter 2012? Stora frågor som kommer att utgöra en naturlig och spännande del av vardagen på Jernkontoret 2008.

Handelspolitiska avdelningen

Den handelspolitiska avdelningens primära uppgifter är att bevaka och tillvarata den svenska stålindustrins intressen inom det handelspolitiska området och att verka för global frihandel med stål. En viktig uppgift är därför att genom lobbyarbete påverka beslutsfattare. Det åligger avdelningen att bevaka, inhämta, analysera och förmedla handelspolitisk information till såväl medlemsföretagen som beslutsfattare och allmänhet.

Vid sidan om de handelspolitiska frågorna är avdelningen också ansvarig för Jernkontorets statistikverksamhet. Dessutom är avdelningen ansvarig för administrationen av Järnverksföreningen. Under senare år har avdelningen också varit ett stöd till andra avdelningar i lobbyarbetet.

Eurofer

Jernkontorets kontakter med European Confederation of Iron and Steel Industries (Eurofer) är mycket viktiga och täta, även om Eurofer inte i alla frågor kan ta till vara den svenska stålindustrins intressen då denna i viss mån skiljer sig genom sin utpräglade nischorientering.

De handelspolitiska frågorna behandlas främst i External Relations Committee. Vid sammanträdena, som äger rum ungefär en gång per månad, lämnas information från Eurofer om situationen på EUs stålmarknad, stålhandeln samt om aktuella handelspolitiska frågor. Vid sammanträdena diskuteras dessa frågor och om möjligt fastställs gemensamma positioner.

I likhet med förra året har de handelspolitiska frågorna i betydande utsträckning påverkats av utvecklingen i Kina. Landet är numera en etablerad nettoexportör av stål och trots en dämpning under årets sista månader exporterades mer än tio miljoner ton till EU. Återverkingarna på det handelspolitiska planet gäller både stålprodukterna och tillgången på insatsvaror. Det skärpta handelspolitiska klimatet har lett till att ett antal handelspolitiska ärenden har behandlats inom Eurofer under året. Som exempel kan nämnas en begäran i oktober om antidumpningsåtgärder mot dels galvaniserad plåt från Kina, dels kallvalsad rostfri plåt från Kina, Taiwan och Sydkorea. Dessutom har en begäran om att undersöka ytterligare produkter från framförallt Kina förberetts under året. Handelspolitisk samverkan har också varit aktuell när det gäller stålindustrins tillgång på insatsvaror. Som exempel kan nämnas arbetet i samband med de preliminära tullar på ferrokisel från Kina, Egypten, Ryssland och Kazakstan som infördes i augusti.

En annan fråga som hanterats inom Eurofer är EU-kommissionärens Peter Mandelsons förslag om att reformera EUs handelspolitiska skyddsåtgärder (dvs regelverken och tillämpningen av antidumpnings- och antisubventionsåtgärder). Förslaget har dock mött ett mycket starkt motstånd. Genom samarbetet inom Eurofer har positioner tagits fram och det har särskilt framhållits i ärendet att antidumpnings- och antisubventionsåtgärder – i avsaknad av internationella konkurrensregler – är nödvändiga instrument för att kunna återställa snedvridna konkurrensvillkor som beror på

dumpad eller subventionerad import. Det har också framhållits att det saknas skäl att ensidigt ytterligare skärpa kraven vid införande av åtgärder eftersom EU redan idag ställer högre krav än vad som gäller i omvärlden och vad som krävs enligt WTOs antidumpnings- respektive antisubventionsavtal.

Det är inte bara EU som under året vidtagit handelspolitiska åtgärder på stålområdet. Ett allvarligt exempel för svensk del är att ryska myndigheter i februari meddelade att rostfria platta produkter som exporteras från EU kommer att belastas med tilläggs tullar. Ett annat exempel är att det ryska ekonomi- och handelsdepartementet beslutade att inleda en utredning om skyddsåtgärder mot import av rostfria rör i december.

Även under 2007 har arbetet med den s k Doharundan gått mycket trögt. Nya kompromissförslag från respektive ordförande i kommittéerna jordbruk samt marknadstillträde har behandlats under hösten, dock utan att leda till några avgörande genombrott.

Vad gäller samarbetet inom Eurofer i övrigt kan vidare nämnas att Jernkontoret i mån av tid även deltar i arbetet inom Statistical Committee och Special Steel Committee. Dessutom följs arbetet inom Transport Committee, men med hänsyn till Jernkontorets begränsade resurser deltar en representant från SSAB vid mötena.

Avdelningen deltar ad hoc i European Parliament Coordination Committee, som sammanträder ungefär sex gånger om året och samordnar Eurofers lobbyaktiviteter mot parlamentet i Bryssel. Frågorna i kommittén varierar men har under året dominerats av lagstiftning inom klimat-, miljö- samt kemikalieområdet, varför avdelningens engagemang i kommittén under året har varit mer begränsat än tidigare.

Esta

European Steel Tube Association (Esta) är den europeiska samarbetsorganisationen för rörstillverkare. Fyra svenska rörproducenter samt Jernkontoret deltar i samarbetet. Avdelningschefen är svensk representant i en handelspolitisk kommitté inom Esta som sammanträder ungefär tre gånger per år.

Under året har Esta bl a arbetat med och lyckats förmå kommissionen att inleda en antidumpningsundersökning beträffande svetsade rör från Vitryssland, Bosnien och Hercegovina, Kina och Ryssland.

Enligt en tidigare överenskommelse mellan Jernkontoret och rörproducenterna har av budgetskäl antalet resor till dessa Esta-möten för Jernkontorets del begränsats till en resa om året vilket torde vara ett minimum för att upprätthålla kontaktnätet. Även om deltagandet i mötena är begränsat så åligger det Jernkontoret att fullt ut samordna statistik och övrigt arbete som är relaterat till verksamheten inom Esta.

EUs institutioner, svenska departement och myndigheter

Jernkontoret har under året haft ett nära samarbete med EUs olika institutioner och svensk statsförvaltning, främst närings- och utrikesdepartementen samt Kommerskollegium. Samarbetet sker dels i form av personliga informella kontakter, dels i form av deltagande i

referensgrupper som t ex utrikesdepartementets referensgrupp för WTO-frågor.

Vidare har avdelningen under året besvarat ett antal remisser och förfrågningar i framförallt handelspolitiska frågor för att ge beslutsunderlag huvudsakligen till den svenska regeringen.

Avdelningens chef har under året även varit aktiv i det lobbyarbete som genomförts på energi- och klimatområdet bl a när det gäller lagen om el-certifikat, vilket lett till att riksdagen uppmanat regeringen att justera lagen om el-certifikat.

Svenskt Näringsliv

I internationella handelsfrågor av mer allmänt slag har ett visst samarbete ägt rum mellan Jernkontoret och Svenskt Näringslivs handelspolitiska branschgrupp.

Bland de frågor som varit aktuella under året märks den multilaterala frihandelsrundan (Doha-rundan) inom Världshandelsorganisationen och reformarbetet med EUs handelspolitiska skyddsåtgärder. Svenskt Näringsliv har också erbjudit en länk till BusinessEurope (f d UNICE), som är den stora samarbetsorganisationen för europeiska industriförbund och arbetsgivareorganisationer bl a på det handelspolitiska området. Samråd sker vidare i vissa fall med Svenskt Näringsliv inför handelsförhandlingar med olika länder eller i frågor som rör EUs inre marknad.

Jernkontoret har under året även deltagit i de referensgrupper som inrättats tillsammans med Svenskt Näringsliv för branschekonomen, företagsjuridik och förberedelser inför det svenska ordförandeskapet i EU.

Statistik

Jernkontorets statistikverksamhet ingår i den handelspolitiska avdelningen. Under andra halvåret startades en process för att rekrytera en ny statistikhandläggare till avdelningen. Den översyn av statistikverksamheten som genomförts har lett till att insamlingen av statistik begränsats till vad som kan betraktas som en basstatistik. Vilka uppgifter denna ska innehålla har fastställts av Jernkontorets fullmäktige. Inom ramen för verksamheten produceras bl a den statistik som krävs för Jernkontorets medlemskap i ett antal internationella organisationer. Jernkontoret samarbetar också med Statistiska centralbyrån bl a vad gäller produktionsstatistik. Dessutom sammanställer Jernkontoret statistik till Järnverksföreningens styrelsemöten, till Hindersmässan samt till press och allmänhet. Statistiken används också som ett medel i hela Jernkontorets lobbyarbete.

Avdelningen för energi och miljö

Energi

Klimatfrågan, elcertifikat, energi- och koldioxidskattefrågor samt elförsörjningen har under senare år dominerat Jernkontorets aktiviteter på energiområdet.

Den första handelsperioden för utsläppsrätter för koldioxid avslutades 2007. Jernkontoret har under året

följt upp företagets erfarenheter av systemet på ett klimatseminarium. Tilldelningen inför andra perioden har dock dröjt och även skurits ned. Inom EU har en revidering av utsläppshandelsdirektivet genomförts och den europeiska stålindustrin har gemensamt drivit förslaget om sektorsspecifik utsläppshandel baserad på riktvärden.

Energimyndigheten har under året utrett frågan om hur undantagen från elcertifikatavgiften kan ändras. Jernkontoret har tidigare lämnat förslag på hur definitionerna skulle kunna skrivas och Energimyndigheten har till viss del tagit till sig detta förslag.

Jernkontoret deltar i näringsdepartementets referensgrupper för utsläppshandel respektive för EU-frågor. Referensgruppen för utsläppshandel samlas inför varje ministerrådsmöte.

Samarbetsorganisationen SKGS (Skogen, Kemin, Gruvorna och Stålet) har genom opinionsarbetet visat på energifrågornas vikt för den energiintensiva industrin. En plan för ett mer långsiktigt energipolitiskt tänkande håller på att tas fram. Samarbetet inom Svenskt Näringsliv på klimat- och energiområdet har fortsatt under året.

Inom Jernkontorets projekt *Energikompetens* har nu breddutbildning inom energi genomförts på tre företag med sammanlagt 8 000 deltagare. *Jernkontorets energihandbok*, www.energihandbok.se, publicerades på Internet under våren och har under hösten haft cirka 100 besökare per dag. Två nätverksträffar har genomförts under året.

Jernkontoret har liksom tidigare samlat in och sammanställt uppgifter om stålverkens energianvändning.

Miljö

Europafrågor har en ökande betydelse för svensk lagstiftning inom miljöområdet och tidigt engagemang krävs för möjligheter till påverkan. Jernkontoret och företagen deltar aktivt i Eurofers arbetsgrupper för olika sakfrågor. Jernkontoret deltar också i miljödepartementets referensgrupp för miljöfrågor, som sammanträder inför varje ministerrådsmöte.

Förberedelser för den nya kemikalieförordningen *Reach* har intensifierats genom arbetsmöten och samarbete mellan företagen. Inom Eurofer har omfattande diskussioner förts angående hur samarbetet för viss registrering samt bevakning av andra organisationer ska organiseras. Euroslag har tagit ansvaret för hanteringen av slaggprodukter inom *Reach*.

Jernkontoret har aktivt följt och sökt påverka revideringen av EUs ramdirektiv för avfall genom kontinuerliga kontakter med närings- och miljödepartementet. Bevakningen har skett i samarbete med övriga branschorganisationer inom Svenskt Näringsliv samt Eurofer. Även svenska initiativ inom området för avfall och restprodukter har bevakats. Jernkontoret har också deltagit i ett projekt inom International Iron and Steel Institute (IISI) angående restprodukter.

Under 2007 har Jernkontoret fortsatt sitt engagemang i vattenrelaterade frågor, framförallt gällande metallutsläpp till vatten. Jernkontoret söker genom MITF, ett gemensamt forum för metallfrågor där samtliga metallbranscher finns representerade, tillsammans med övriga metallbranscher medverka i en förstärkning

av metallforskningen i Sverige. Under hösten 2007 anordnades ett forskarseminarium *Metallers biotillgänglighet: resultat och praktisk tillämpning*, med över 100 deltagare från myndigheter, universitet, högskolor, företag och branschorganisationer, både svenska och europeiska. Jernkontoret har också besökt samtliga vattenmyndigheter och haft kontinuerliga kontakter med Naturvårdsverket avseende vattenförvaltningens genomförande.

Jernkontoret har följt den påbörjade revideringen av *IPPC-direktivet* (Integrated Pollution Prevention and Control) samt tillsammans med företagsrepresentanter även den pågående revideringen av de anknutna *BREF-dokumenterna* (Best available techniques reference documents) där aktuell teknik för branschen beskrivs.

Under året har cirka tjugo remisser inom miljöområdet handlagts. Möjligheter till gemensamma svar med Svenskt Näringsliv eller SKGS har utnyttjats i möjligaste mån.

Jernkontoret deltar i referensgrupper på Naturvårdsverket för olika sakfrågor samt har årligen två egna möten med Naturvårdsverket.

Jernkontoret har liksom tidigare samlat in och sammanställt uppgifter om stålverkens utsläpp till vatten och luft samt avfall och restprodukter.

Miljöpolicygruppen bildades 1998 i syfte att förankra miljöfrågor på ledningsnivå i företagen. Tiderna förändras och idag när dessa frågor är högt prioriterade frågor, både inom företagen och i Jernkontorets fullmäktige, har behovet av Miljöpolicygruppen minskat varför beslut om avveckling togs under 2007.

Arrangerade konferenser och möten

- *Nätverksträff energinätverk*, 17 januari, Stockholm, 35 deltagare
- *Riskbedömningskurs* arrangerad av MITF, 23 januari, Stockholm, 15 deltagare
- *Seminarium om Miljö- och energiskatter*, 15 mars, Stockholm, 13 deltagare
- *Länsstyrelseträff*, 21-22 mars, Avesta, 27 deltagare
- *Energirådets Klimatseminarium*, 26 april, Stockholm, 23 deltagare
- *Seminarium om förorenad mark*, 31 maj, Kanthal, 19 deltagare
- *Seminarium om Metallers biotillgänglighet: resultat och praktisk tillämpning*, 18 oktober, Stockholm, 115 deltagare
- *Nätverksträff energinätverk*, 10 oktober, Stockholm, 30 deltagare

Avdelningen för forskning och utbildning

Avdelningen för forskning och utbildning har ansvaret för den gemensamma nordiska stålforskningen som drivs inom ett antal olika teknikområden. Avdelningen ansvarar även för rekryteringsinsatser till materialteknisk utbildning samt samordning av EU-frågor på forskningsområdet.

– stålforskning

Europeisk kol- och stålforskning

Inom *Kol- och stålforskningsfonden* (RFCS) hade Sverige återigen en god utdelning för de projektförslag som inlämnades i september 2007. Enligt preliminära beslut kommer svenska projekt att erhålla drygt 32 miljoner kronor, vilket utgör omkring nio procent av de medel som står till buds. Av 29 inlämnade projektförslag med svenskt deltagande beviljades 16.

Jernkontoret har under året följt och deltagit i den *Europeiska teknikplattformen för stål* (ESTEP) och dess långtidsplan, *Strategic Research Agenda* (SRA), som tagits fram för europeisk stålindustri och som ska användas som underlag för anslagsäskande såväl på europeisk som på nationell nivå. ESTEP har ett eget sekretariat i Bryssel.

Kommissionens rådgivande organ i forskningsfrågor, EURAB, har en svensk referensgrupp i vilken Jernkontoret aktivt deltagit. Via gruppen har vi hållit oss informerade om aktuella europeiska forskningsfrågor och knutit värdefulla kontakter med näringsdepartementet och VINNOVA.

Inom Eurofers forskningsaktiviteter har Jernkontoret varit representerat tillsammans med en representant för Sandvik. En representant för SSAB har fungerat som ordförande för Eurofers forskningskommitté. Avdelningen har även aktivt deltagit i några av Eurofers arbetsgrupper. Bland dessa kan nämnas *Refocus* för kol- och stålforskningsfrågor, *NEST* för utarbetande av en översikt av stålforskningsresurser i Europa samt *Prester*, en databank för planering av projektförslag för RFCS. Handläggaren har introducerat och assisterat den nya svenska medlemmen i *Steel Advisory Group* (SAG) och deltagit i *Refocus* lobbyarbete vid den omarbetning av *Technical guidelines* för RFCS som utarbetats av kommissionen.

Avdelningen har totalt avsatt cirka en fjärdedels manår för bevakning av europeiska forskningsfrågor samt för information och handledning till medlemsföretagen och instituten i ansökningsärenden. Handläggaren har aktivt givit information till Forsknings- och utbildningsrådet, teknikområdesstyrelser och enskilda medlemmar med rådgivning i ansökningsärenden.

Gemensam nordisk stålforskning – Jernkontorets teknikområden

Jernkontoret bedriver ett omfattande gemensamt nordiskt samarbete för forskning och utveckling.

Stålforskningsprogrammet, som beviljades av regeringen i slutet av juni 2006, löper under sex år, med början 2007 och avslutas i slutet av 2012. Detta forskningsprogram samfinansieras av VINNOVA och stålindustrin med hälften vardera, totalt uppgår finansieringen till 240 miljoner kronor under sex år.

Under senhösten 2006 beviljade Energimyndigheten medel till ett nytt energiforskningsprogram. *Energiforskningsprogrammet*, som löper under fyra år med start 2007, finansieras med 62 miljoner kronor från Energimyndigheten och 162 miljoner kronor från stålföretagen, summa 224 miljoner kronor. Ett intensivt arbete har pågått under 2007 med utformning av forsk-

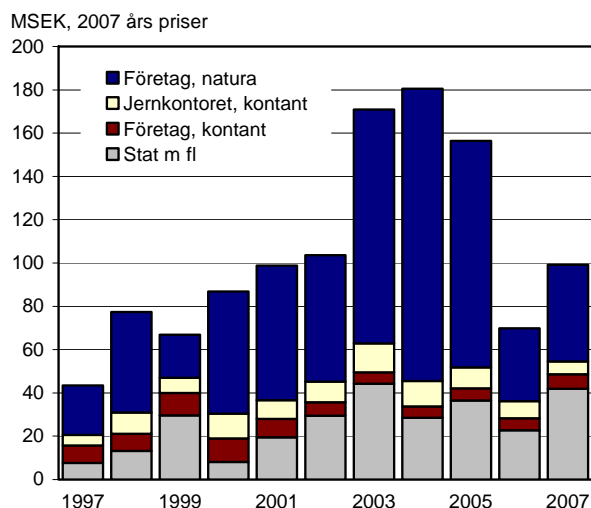
Teknikområde (TO)	Ordförande	Forskningschef
TO 21 Malmbaserad metallurgi	Kim Michelsson, Ovako, Koverhar	Harry Pettersson
TO 23 Ljusbågsugnsteknik – skänkmetsallurgi	Stefan Gustafsson, Höganäs	Harry Pettersson/ Lars-Henrik Österholm
TO 24 Gjutning och stelning	Bo Rogberg, Sandvik Materials Technology, Sandviken	Lars-Henrik Österholm
TO 31 Band och plåt	Ove Munther, SSAB Tunnsplåt, Borlänge	Jonas Lagergren
TO 32 Stång och profil	Conny Fredriksson, Fagersta Stainless, Fagersta	Jonas Lagergren
TO 33 Tråd	Sten Farre, Hörle Tråd, Värnamo	Jonas Lagergren
TO 34 Rör	Christer Asp, Outokumpu Stainless Tubular Products, Stockholm	Jonas Lagergren
TO 43 Rostfria stål	Anna Delblanc, Sandvik Materials Technology, Sandviken	Jonas Lagergren
TO 44 Oförstörande provning	Ketil Törresvoll, Scana Steel Björneborg, Björneborg	Lars-Henrik Österholm
TO 45 Analytisk kemi	Bo Larsson, Sandvik Materials Technology, Sandviken	Lars-Henrik Österholm
TO 51 Energi- och ugnsteknik	Göran Andersson, SSAB Tunnsplåt, Borlänge	Jonas Lagergren
TO 55 Restprodukter	Björn Haase, Höganäs, Höganäs	Anna Utsi/Eva Blixt
TO 80 Pulvermetallurgi	Sven Bengtsson, Höganäs, Höganäs	Kerstin Fernheden

ningsprojekt och uppstart av de nya paketen. Båda paketen har nu separata styrelser som ansvarar för uppföljning och styrning av forskningspaketen. Styrelsen för *Stålforskningsprogrammet* beslutar också om vilka projekt som ska beviljas medel. I *Stålforskningsprogrammet* har hittills 16 projekt beviljats medel, av 32 inlämnade ansökningar. En ny utlysning kommer att göras under kommande år.

Inom tidigare beviljade forsknings- och utvecklingspaket, *Stålkretsloppet* (samfinansierat av Mistra) och *Triple Steelix* (samfinansierat av VINNOVA) bedrivs fortsatt verksamhet.

Den totala forskningsbudgeten 2007 uppgick till cirka 100 miljoner kronor (figur 1). Av dessa utgjordes 54 procent av kontanter, dvs kontantinsatser från Jernkontoret och medlemsföretagen samt forskningsanslag från staten och forskningsstiftelser, och resten av stålföretagens naturainsatser. Under 2007 hade forskningsbudgeten återigen ökat från den låga nivå som rådde under 2006 på grund av att *Energiforskningsprogrammet* startats först under 2007. Forskningsbudgeten beräknas öka ytterligare under kommande år.

Figur 1 Forskningsverksamhetens omfattning

Den gemensamma forskningen är organiserad inom Jernkontorets tretton aktiva teknikområden. Styrelsen för respektive teknikområde har till uppgift att inom forskningsområdet besluta om den gemensamma forskningens omfattning, program, finansiering och forskningsuppdrag. Styrelsen bevakar även företagets intressen vad gäller forskning och utveckling vid universitet och högskolor.

Metallurgisk forskning

TO 21 Malmbaserad metallurgi

Under förra året startades ett nytt fyraårigt program inom masugnsområdet med stöd av Statens energimyndighet och Jernkontorets teknikområde 21. Programmet är till stor del baserat på det under 2005 avslutade paketet, som resulterade i att stora energibesparingar kunde uppvisas.

Genom en kombination av åtgärder finns anledning att sätta tilltro till att den specifika mängd koks som används för råjärnsproduktion i masugn går att minska ytterligare genom att öka andelen injicerat reduktionsmedel, minska förlusterna av råmaterial via stoft och att optimalt använda chargerad koks. Detta skulle kunna ske med en samtidig minskning av den totala mängden kol (C) som härstammar från stenkol. Idén är alltså sammansatt av flera faktorer och kräver samverkan mellan flera komponenter för ett gemensamt mål.

Det teoretiska arbetet med utveckling av värmeledningsmodeller och modeller för s k "raceway" pågår liksom karakterisering av hyttstot och slam från pilotmasugnen. Pilotskaleförsök kommer att ske inom fyra projektområden: injektion, materialflöde i schakt och ställ samt sönderfallsmekanismer för koks respektive för pellets. Hypotesen är att dessa områden är interrelaterade och att det finns en optimal kombination. Uppgiften är att visa att så är fallet samt att visa vägen till målet i den industriella skalan.

Ytterligare ett projekt, som startades under 2006, pågår inom det malmbaserade området. Projektet syftar till att utveckla, implementera och verifiera förbättrade

metoder för att öka energieffektiviteten vid raffinering av råjärn. Energieffektivisering ska åstadkommas genom att minska järnförlusterna vid svavelrening från 2,5 procent idag till en procent. En provtagningskampanj är genomförd vid svavelreningen i Luleå. Projektet syftar även till att öka användningen av restprodukter i LD-processen samt att få snabbare slaggbildning under kolfärskning i LD-konvertern, vilket också bedöms kunna innebära en ökad återvinning av processgas från LD-processen i Luleå.

TO 23 Ljusbågsugnsteknik – skänkmetsallurgi

Inom teknikområde 23 pågår ett projekt med stöd av Statens energimyndighet på temat *Slaggbildningsförlopp i ljusbågsugn*. Tanken är dels att förbättra kunskapen om variationer i skrotråvarans kvalitet, dels att förbättra kunskapen om slaggbildningsförlopp i ljusbågsugn så att en strategi för optimal processföring vid smältning av en godtycklig skrotblandning kan utarbetas.

Projektet avser även att nå fram till teknik som gör det möjligt att övervaka slaggbildningsförloppet online och därmed kunna styra slaggbildningen för att uppnå en så energieffektiv smältning som möjligt. En provtagningskampanj har genomförts vid Outokumpu Stainless och den teoretiska utvärderingen mot lämpliga slaggdatabaser har påbörjats. Händelseloggar och chargeprotokoll har analyserats och behandlats för att ta fram smältprofiler som i kombination med information om chargerat material kan användas för att beräkna metall- och slagganalyserna vid provtillfällena samt slutlig energiförbrukning.

Under året har teknikområde 23 dessutom drivit tre projekt finansierade enbart med egna medel: *Förbättrad styrning av AOD med avgasanalys och temperaturmätning*, *Slagginneslutningsmodifiering med REM* samt *Avskiljning av kalciumaluminater*. Det sistnämnda projektet har under året fått en fortsättning i *Optimering av sekundärmetallurgi med avseende på icke-metalliska inneslutningar* som finansieras av *Stålforskningsprogrammet*.

Inom den skrotbaserade forskningen har utveckling av prediktionsmodeller givit nya möjligheter till hantering av skrotråvaran. Halter av olika föroreningselement har visat sig kunna uppskattas med tillräcklig noggrannhet för att förbättra nuvarande skrotlastningspraxis så att upp till 50 procent av analysbommarna för dessa element kunde förutses med prediktionsmodellerna. Potentialen i användningen av detta instrument är avsevärd också med tanke på energiförbrukning och utbyte. Dessutom skapas möjligheter för optimering av skrotlastningspraxis och inköpsrutiner.

Inom skänkmetsallurgiområdet har området igen-sättningar (clogging) ägnats två seminarier och en förstudie av möjligheterna att studera igensättningsförlopp i en pilotanläggning. Lovande resultat har erhållits i denna studie vilket medfört beslut om inrättande av en särskild kommitté med ansvar för igensättningsfrågor. Det andra stora skänkmetsallurgiområdet är, såsom ovan konstaterats, forskning inom området bildning och avskiljning av inneslutningar. Mycket välbesökta Skänkmetsallurgidagar anordnades i Avesta. Deltagarna var

operatörer, driftingenjörer, processutvecklare och forskare.

På AOD-området har målsättningen varit att spara energi genom att förkorta blåstiden och öka processstabiliteten. Flera föreslagna processförbättringar i detta syfte har redan implementerats, vilket förkortat processstiden stabilt med tre minuter.

Erosion av keramik uppkommer som yt slitage och/eller spaltning. Speciellt spaltning ger vanligtvis stort slitage och är mindre okontrollerbart vilket gör det svårt att bedöma livslängd för tegel samt garantera säkerhet mot genombrott. Inom området Eldfast startades ett projekt *Slagglinjeteget i stålskänk* under året.

TO 24 Gjutning och stelning

Teknikområdet har med egna medel och kontanta företagsinsatser finansierat några projekt, som bygger på de slutsatser som framkom inom *Metallurgipaketet* och är av karaktären "implementering av ny kunskap" med relativt korta projektider.

Projektet har inriktat sig på bl a stelningsstudier, kartläggning av uppkomst av längssprickor på niob-, titan- och borstål, dokumentation av igensättningar, makrosegringar i göt, keramik, hörnvinkelkontraktion och tvärkontraktion vid strängggjutning, kokillstudier samt undersökningar av rotfel i samband med götggjutning.

Implementeringsprojekten har i de flesta fall avslutats under året, och har förutom att de bidragit till att lösa problem hos industriföretagen även säkerställt verksamheten hos institut och högskolor i väntan på nya forskningsmedel. Projektet har givit bidrag till fem licentiat- eller doktorsavhandlingar.

Under året har det av Energimyndigheten beviljade projektet *Utveckling av strängggjutningskokill med mjukkylande egenskaper för gjutning av sprickkänsliga stål* drivits. Målet är att utveckla en strängggjutningskokill med styrbar kyleffekt för att uppnå förbättrad ytkvalitet på gjutna ämnen. Med användande av denna kokill beräknas energianvändning kopplad till ämnesytfel kunna halveras. Ett omfattande arbete har lagts ner på utarbetande av en modell för dimensionering av det värmedämpande skiktet. Modellens användbarhet har demonstrerats genom industriförsök i Oxelösund.

Ett projekt *Utveckling av beräkningsmodell för skaltillväxt i kokill med hänsyn tagen till gjutpulvrets egenskaper* finansierat av *Stålforskningsprogrammet* startade under året.

Bearbetnings- och materialteknisk forskning

Forskningsområdet har mycket framgångsrikt beviljats externa forskningsmedel under året. Totalt beviljades 15 forskningsuppgifter där det externa anslaget uppgår till hela 60 miljoner kronor. Statens energimyndighet har anslagit 23 miljoner kronor till energiforskning inom området och VINNOVA har genom *Stålforskningsprogrammet* anslagit 37 miljoner kronor. Den industriella medfinansieringen är sammanlagt drygt 100 miljoner kronor.

TO 31 Band och plåt

Tre större forskningsuppgifter har beviljats medel inom *Stålforskningsprogrammet* och har påbörjats under året.

En uppgift handlar om direktmätningar i valsspalten för att studera valsslitage och friktion. Det är viktigt att så exakt som möjligt kunna avgöra den rätta kampanjlängden vid varmvalsning, det vill säga hur många band som ska valsas innan ett valsbyte ska genomföras, för att kunna stoppa i tid eller fortsatt valsning och förlängd kampanj. Denna strategi är oftast erfarenhetsbaserad kunskap, men det ska gå att få ett förbättrat beslutsunderlag och mäta on-line vid planerade stopp. Mer grundläggande kunskap krävs också kring andra fenomen i valsgapet. Att på bästa tekniska, robusta och repeterbara sätt via direktmätning i valsspalten definiera och kartlägga samtidig friktion, valstryck, valstemperatur och valsslitage i kontaktzonen mellan vals och band är av stor betydelse. På detta sätt kan t ex bättre kraftprediktering och bandplanhet nås.

En annan uppgift modellerar fundamenta i deformationsprocessen, det gäller s k ”multiskalmodellering” och utveckling av dessa, men även stödjande experiment planeras. Här handlar det bl a om att förbättra dislokationsdensitetsmodeller och bidra till hårdnande på grund av inre gränssytor.

En mer praktiskt inriktad uppgift som också är beviljad är studier av olika beläggningsmaterial och konstruktioner i valsverkens kontinuerliga betningsanläggningar. Det gäller att så kostnadseffektivt som möjligt och pålitligt använda t ex polymerer och icke-järnmetaller som idag finns i utrustning till betningsanläggningar. För att vidareutveckla betningsprocessen och då för att möta kraven på att kunna beta nya svårbehandlade specialstål är det av största vikt att studera dessa komponenters korrosionsmotstånd och livstidsegenskaper.

TO 32 Stång och profil

Statens energimyndighet har beviljat medel till ett projekt inom teknikområdet som utgår från att man genom att utveckla bättre modeller för spårvalsning av avancerade stålprofiler kan minska både stilleståndstiden för omställningar och valsbyten. Denna energieffektivisering ska också kunna ske genom ett förbättrat utbyte.

Två andra forskningsuppgifter har beviljats under året och pågår inom *Stålforskningsprogrammet*. Den första uppgiften fokuserar mot att få en ”verktygslåda” kring materialegenskaper hos stål att fungera utifrån olika processbetingelser, det gäller här också användbarheten mot olika bearbetningsprocesser, i detta fall profilvalsning. Det ingår också möjligheter till tredimensionell simulering av mikrostrukturutveckling och att göra stödjande industriella fullskaleförsök. Till detta kommer ett projekt som handlar om att på bästa sätt optimera de dyra legeringselementen som ingår i höghållfast stål. Det gäller dels utveckling av nya stålsorter med lägre halter av legeringselementen nickel, krom samt molybden och dels mikrolegeringar med vanadin och titan med bibehållna egenskaper.

TO 33 Tråd

Inom teknikområdet pågår en forskningsuppgift inom *Stålforskningsprogrammet*. Samtliga teknikområdes-

medlemmar har enats om att forska kring denna uppgift. Det har bedömts som extra angeläget att studera möjligheterna till automatisering och samtidig mätning samt styrning av olika kvalitetspåverkande parametrar. Den nya tekniken ska reducera eller eliminera behovet av kvalitetskontroller eller förädlingssteg före och efter tråddragningen. Dessutom ska manuella operationer minska. Framför allt finns det ett ständigt fokus på kvalitetsutbyte men också nu maskineffektivitet.

TO 34 Rör

Det under 2006 nystartade teknikområdet har beviljats två forskningsprojekt inom *Stålforskningsprogrammet*.

Det ena handlar om on-line dimensionsmätning av rör och möjligheter till att utföra en rad analyser; kapabilitetsanalyser på funna metoder för mätning av godstjocklek, drifttillförlitlighetsanalys, riskanalys för mätstörningar, verksanpassning, rangordning, analys av hållbarhet och tillförlitlighet, signalanalys, integrering av mätsignal till processtyrningssystemet samt utfallsanalys.

Den andra uppgiften som är mer av karaktären större förstudie med ett antal experiment på fältet handlar om att förbättra produktiviteten och produktutbudet för rostfria rör genom lasersvetsning, hybridsvetsning och laserskärning.

TO 43 Rostfria stål

Statens energimyndighet har under året beviljat medel till en forskningsuppgift som rör energibesparing genom snabbare värming och glödning. Målsättningen med projektet är att främja införandet av nya och samtidigt energibesparande värmnings- och glödningssystemer vid tillverkning av främst rostfria slutprodukter.

Dessutom pågår en forskningsuppgift beviljad inom *Stålforskningsprogrammet*. Den handlar om att hitta gränser för lokal korrosion hos rostfria stål. Det gäller här att dels utveckla applikationskurvor med avseende på lokal korrosion för vissa rostfria stålsorter och dels att bygga upp en interaktiv databas som designverktyg.

TO 51 Energi och ugnsteknik

Inom teknikområdet pågår tre större forskningsuppgifter. De två förstnämnda är beviljade av Statens energimyndighet och den sistnämnda inom *Stålforskningsprogrammet*.

För att kunna minska användning av fossil energi i stålindustrins ämnesvärmningsugnar ska högtemperaturförgasning av fasta bränslen i form av biomassa och avfall studeras. Möjligheterna för en demoanläggning för högtemperaturförbränning av dessa bränslen ska utredas.

Beträffande ämnesvärmningsugnar finns också en pågående uppgift för ugnstyrning och överordnad processanalys. Projektets övergripande mål är att minska energianvändningen vid både varm- och kallbearbetning. Det finns idag också osäkerheter i temperaturbestämningen vid bandglödning. För att nå en optimal glödning behöver noggrannheten klart förbättras och spridningen i temperaturuppgifterna måste sänkas och klara svar måste fram på vilka parametrar som stör eller gynnar en bra temperaturbestämning.

Kontroll och provning

TO 44 Oförstörande provning (OFP/NDT) och mätteknik

Inom teknikområde 44 pågår forskningsuppgifter bl a inom områdena ny teknik för geometrikontroll av rör, samt praktisk tillämpning av ”phased array”-tekniken.

Ett projekt *Oförstörande bestämning av mikrostruktur, härddjup och inre egenskaper* startade i slutet av året inom *Stålforskningsprogrammet*.

Kapitel 10 om oförstörande provning i Jernkontorets utbildningsmaterial *Järn- och stålframställning*, har under året reviderats och gjorts tillgängligt via Jernkontorets webbplats.

Verksamheten inom certifiering och examinering av OFP-personal bedrivs numera inom bolaget CSM NDT Certification AB, som ägs av Bodycote Materials Testing AB (80 procent) och av Jernkontoret (20 procent). Företaget har under året fått nya ändamålsenliga lokaler i Karlskoga. Examinationscentra finns i Sandviken, Torshälla och Karlskoga.

Teknikområdets medlemmar deltog i konferensen *STÅL 2007* i Borlänge med en egen delsession.

Oförstörande provning

TO 45 Analytisk kemi

Verksamheten bedrivs sedan 1992 inom *Ledningsgrupp analytisk kemi*, som består av 19 medlemsföretag tillhörande teknikområde 45, Tema 6 inom Kimab eller tekniska kommittén 122 inom Swedish Standards Institute (SIS). Institut och företag inom ledningsgruppens medlemskrets har under året deltagit i sex RFCS-projekt.

Ett projekt inom *Stålforskningsprogrammet* med akronymen *Innestyr* har inletts under året. Projektet ska utveckla teknik för provtagning och snabb analys av stålsmltor med avseende på icke-metalliska inneslutningar med den s k PDA-OES-tekniken. Det är ett unikt samarbete mellan Tillämpad processmetallurgi inom KTH, Kimabs kemiavdelning och några stålföretag. Det kompletteras av ett RFCS-projekt inom samma område.

Under det gångna året har framtagning av certifierade referensmaterial (CRM) fortsatt, en verksamhet som startade redan 1938. Sedan många år är detta uppdrag utlagt på Kimab, som ansvarar för tillverkning, försäljning och distribution. Medlemsföretag i teknikområde 45 deltar aktivt i materialframtagning och ana-

lysarbete. Referensmaterialen är strategiskt viktiga för den nischade nordiska stålindustrin och ett aktivt deltagande i European CRM-Producers Group ger unika möjligheter att påverka vilka CRM som ska produceras. Under året har ett projekt, som syftar till att säkra verksamheten långsiktigt, startat med finansiellt stöd från medlemsföretag och från Hugo Carlssons Stiftelse.

Som ett led i att öka samarbetet mellan kemister och metallografer avseende problemlösning, anordnades dels en gemensam session vid *STÅL 2007*, dels en gemensam stämma i Sigtuna där en session behandlade undersökning av icke-metalliska inneslutningar med kemiska och metallografiska tekniker. Delsessionen i *STÅL 2007* behandlade mekanisk provning och var välbesökt. Önskemål uttrycktes om bildande av ett samarbetsforum för medlemsföretagens provningslaboratorier. Ett inledande seminarium planeras under första halvåret 2008.

Restprodukter

TO 55 Restprodukter – ett nytt teknikområde

Under 2007 startades ett nytt teknikområde med syfte att främja utvecklingen av nya produkter med ursprung i metalliska och mineraliska restprodukter. Arbetet fokuseras kring att söka lösningar för att öka nyttjandegraden av restprodukter samt att öka kunskaperna om materialens egenskaper och effekter vid användandet. Teknikområdet har rönt stort intresse och har nu 15 medlemmar.

Ett forskningsprojekt har startats under året inom *Stålforskningsprogrammet* med titeln *Konstruktionsprodukter baserade på slagg*. Projektet syftar till att studera enskilda slaggminerals bidrag till slaggens egenskaper som helhet och därmed slaggernas möjligheter för återvinning.

Ickejärnmetaller

TO 61 Ickejärnmetaller

Styrelsen har beslutat att teknikområdet formellt ska kvarstå, för att kunna aktiveras om lämpliga projektförslag föreligger.

Pulvermetallurgisk forskning

TO 80 Pulvermetallurgi

Fem forskningsprojekt har under året pågått inom teknikområde 80.

Det första projektet är den sedan 1971 pågående verksamheten kring standardisering, där SIS tillsammans med medlemsföretagen bedriver arbete både nationellt och internationellt.

Den andra forskningsuppgiften har haft som målsättning att utveckla en användarvänlig mjukvara för att förutsäga utmattningshållfastheten för verktygs- och snabbstål där enstaka eller kluster av karbider orsakar utmattningsbrott eller då inneslutningar är den initierande orsaken. Vidare skulle projektet verifiera utmattningsmodeller för stål med höga volymfraktioner av karbider, med segregerade och orienterade områden med karbider eller där inneslutningar initierar utmattningsbrott. Projektet omfattade konventionellt gjutna material, pulvermaterial och sprayformade stål med

släta ytor. Projektet var en fortsättning på ett tidigare projekt som avslutades 2005 och behandlade effekter av karbider på utmattningshållfastheten hos verktygs- och snabbstål. Arbetet har utförts på Kimab i samverkan med berörda medlemsföretag. Resultatet blev att då utmattningsmodellens prediktering jämfördes med experimentella data var skillnaden cirka ± 25 procent. Projektet avslutades hösten 2007.

Ett fortsättningsprojekt har startats upp inom ämnesområdet. Målet för det projektet är att modellera och experimentellt verifiera effekter av anvisningar på utmattning för verktygs- och snabbstål samt att ta fram mjukvara/verktyg för dimensionering vilka då inkluderar effekter av anvisningar. Arbetet inom projektet har kommit halvvägs.

Det fjärde projektet rör kolkontroll under högttemperatursintring med koloxidtillägg till sintringsatmosfären 90 procent kvävgas och tio procent vätgas. Det industriella målet för projektet är att kunna föreslå hur robust kolkontroll via koloxid tillsats kan införas i industriella ugnar för högttemperatursintring. Även här är Kimab utförande part och projektet kommer att avslutas i början av 2008.

Det femte projektet ingår i *Stålforskningsprogrammet* från VINNOVA och handlar om att ta fram pulvermetallurgiska tillverkningskoncept med fokus på ytmodifiering för att öka användningen av PM-material. Projektet har beviljats 1,7 miljoner kronor under två år och deltagande företag bidrar med lika mycket. Det startade under 2007. Två komponenter ska framställas inom projektet, ett kedjehjul till motorsåg och en växelförare till lastbil. Dessa framställs idag i konventionellt stål.

Teknikområdet höll, som brukligt är sedan många år tillbaka, sitt vårsammanträde tillsammans med Kimabs pulvermetallurgiska grupp. Denna gång hölls mötet på AGA Gas på Lidingö. Mötet inleddes sedvanligt med ett miniseminarium med föredrag från medlemsföretagen och IVF (Institutet för verkstadsteknisk forskning). Deltagarna fick också inför studiebesöket på AGA information om den forskningsverksamhet som pågår inom AGA Gas.

Standardiseringsrådet

I frågor som gällt standardisering och certifiering har ett fortsatt nära samarbete ägt rum med organisationen Swedish Standards Institute (SIS). Fördelningen av Jernkontorets anslag till SIS bestäms av Jernkontorets Standardiseringsråd.

Arrangerade konferenser och möten

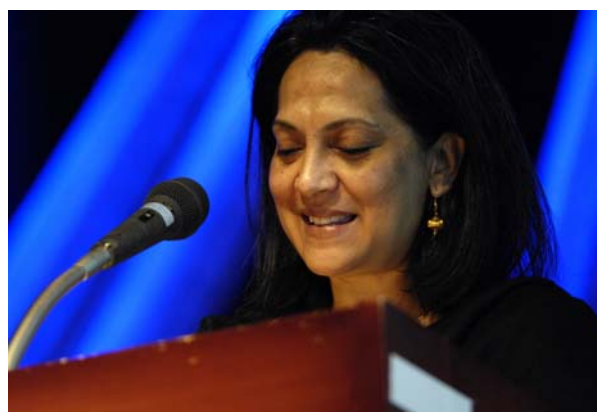
- *STÅL 2007*, Borlänge, 9–10 maj, cirka 350 deltagare
- *Skänkmetallurgidagar*, Avesta, 30–31 oktober, 115 deltagare
- *Stämman kemi och metallografi*, Sigtuna, 28–29 november, 88 deltagare
- *Metallurgmöte*, Stockholm, 5 december, cirka 80 deltagare

Jernkontorets konferens *STÅL* har hållits för tredje gången och samlat de viktigaste aktörerna inom teknisk

forskning, utbildning och utveckling. *STÅL 2007* som hölls 9–10 maj på Quality Hotel Galaxen i Borlänge samlade närmare 350 deltagare från Norden, övriga EU, Kina och Indien. Deltagarna bjöds på nyheter och frågeställningar kring de metallurgiska och materialvetenskapliga områdena, energi och miljö, utvecklingen av regionala innovationssystem – Triple Steelix, kompetens och lärande samt miljöforskningsprogrammet *Stålkretsloppet*.

STÅL 2007 inleddes med en gemensam session som sedan följdes upp med sju parallella sessioner, vilka omfattade cirka 100 föredrag inom de ovannämnda ämnesområdena. Konferensen avslutades på eftermiddagen den 10 maj.

Deltagarna samlades också till en gemensam middag under kvällen den 9 maj med trevlig samvaro och musikunderhållning av Borlänge Skolors Musikkår.

Indiens ambassadör, Deepa Gopalan Wadhwa, inledningstalade under STÅL 2007

– utbildning och rekrytering

Nordiskt samarbete inom utbildningsområdet

Under år 2007 har arbetet som startades 2005 fortsatt. Syftet är att öka samarbetet mellan de nordiska universitet och högskolor som bedriver undervisning inom metallurgi, bearbetning och materialvetenskap. Många universitet och högskolor har för få studenter och underfinansierad utbildning. För stålindustrin viktiga professorer riskerar att försvinna om inte elevantalet är tillräckligt.

Samarbetet har fortsatt rörande möjligheten att för Norden genomföra gemensamma kurser inom metallurgiområdet. Arbetsnamnet för detta samarbete är *Nordic Steel Master Program*. Målet för arbetet är att Norden långsiktigt ska kunna behålla utbildning och forskning på en hög internationell nivå.

Jernkontoret har lämnat in en ansökan om finansiering av detta arbete hos Wallenbergsstiftelsen som också beslutat att ge ett bidrag på två miljoner kronor till projektet. Helsingfors tekniska universitet har också fått ett bidrag beviljat från finsk sida, på 250 000 euro. Sammantaget finns nu alltså drygt fyra miljoner kronor för att genomföra projektet.

Materialteknisk utbildning

Jernkontoret och svensk stålindustri har sedan lång tid tillbaka aktivt stött den materialtekniska utbildningen i landet. Insatserna har varit inriktade mot civilingenjörsutbildningarna *Materialdesign* vid Kungliga Tekniska högskolan (KTH) och vid Högskolan Dalarna (HDA) samt *Kemiteknisk design* vid Luleå tekniska universitet (LTU). Huvuddelen av insatserna har annars varit fokuserade på KTH/HDA vilket lett till att söktrycket och utexaminationen väsentligt kunnat förbättras jämfört med situationen under 1990-talet, se figur 2. Under de senaste två åren har emellertid rekryteringen till HDA minskat kraftigt.

Materialdesignutbildningens kompetensinriktning för bearbetningsteknik bedrivs sedan år 2003 vid HDA i Borlänge. Under åren 2005–2007 har totalt 32 civilingenjörer utexaminerats vid HDA, varav 30 arbetar inom stålföretagen i Bergslagen, en blivit doktorand på Chalmers i ämnet skärande bearbetning och en doktorand vid HDA.

Nationella forskarskolan i bearbetningsteknik

Forscarskolan är en företagsforscarskola som bygger på samverkan mellan KK-stiftelsen, åtta företag, Jernkontoret, HDA, KTH och LTU. Forscarskolan är förlagd till HDA i Borlänge. För närvarande är sju doktorander aktiva varav fyra är kvinnor. Den första licentiatexamen avlades i september 2005 och ytterligare tre licentiatexamen avlades under 2006. Under 2007 avlades två licentiatexamen. Två doktorander har slutat efter licentiatexamen. De första doktorsexamina planeras bli klara under 2008.

Triple Steelix

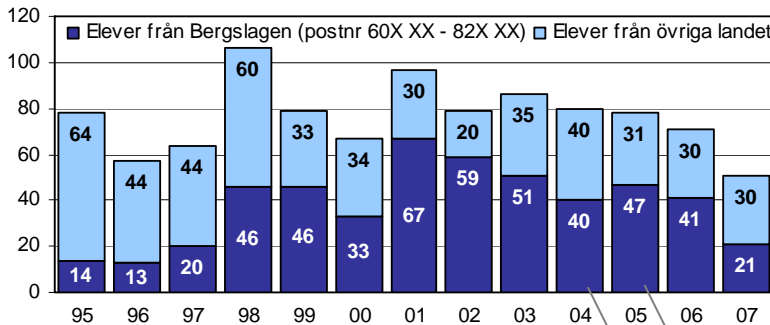
Triple Steelix är ett s k innovationssystem med aktörer från näringsliv, forskning och politik. I Triple Steelix deltar stålföretagen, en mängd mindre verkstadsföretag, tre länsstyrelser (Dalarna, Gävleborg och Västmanland), åtta kommuner (Borlänge, Hedemora, Vansbro, Smedjebacken, Avesta, Fagersta, Hofors och Sandviken), samt högskola och forskningsinstitut. Deltagande företag finns dessutom i Mora och Falun.

Syftet med Triple Steelix är att åstadkomma ökad ekonomisk tillväxt genom att skapa nya produkter och tjänster inom stål- och verkstadsområdet.

Ett centralt område för Triple Steelix under 2007 har varit att stödja forskningen kring rullformning. Dels den teknik som nu finns för både två- och tredimensionell rullformning av mjukare stål, men framförallt tredimensionell rullformning av avancerade höghållfasta stål, vilken har mycket stor potential bl a när det gäller detaljer till bilindustrin. Ledande inom detta område är Borlänge-företaget Ortica som är en mycket viktig aktör inom Triple Steelix. Ortica har utvecklat en spjutspetskompetens inom rullformning, och i slutet av

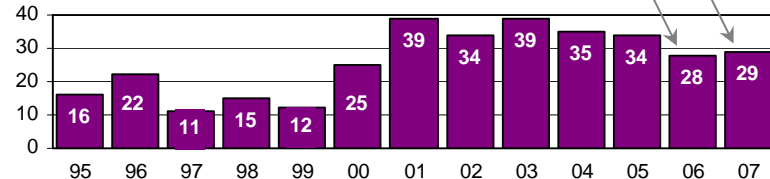
Figur 2 Utbildning i Materialdesign (Materialteknik) vid KTH och HDA

Antal förstahandsval

Antal kompetensinriktningsval

Elever som valt metallurgi/materialvetenskap/bearbetning

2007 installerades en av världens första utrustningar för tredimensionell rullformning vid BearbetningsCentrum i Borlänge. BearbetningsCentrum är ett samarbete mellan Högskolan Dalarna och Triple Steelix. Under 2008 kommer Högskolan Dalarna att starta en Mastersutbildning i bl a rullformningsteknik och BearbetningsCentrum kommer att utgöra en viktig resurs i utbildningen.

Utdelade stipendier för materialteknisk utbildning

Under året har totalt 75 stipendier utdelats till elever för studier i materialteknik vid Kungliga Tekniska högskolan (KTH) i Stockholm, Högskolan Dalarna (HDA) i Borlänge, Bergsskolan i Filipstad och Luleå tekniska universitet (LTU). Den totala stipendiesumman uppgår till 2,1 miljoner kronor och följande elever har erhållit stipendier.

KTH och HDA

40 elever har erhållit stipendier: Anders Dahlin, Jenny Ericsson, Ola Ericsson, Alexander Eriksson, Robert Fred, Roger Gisslén, Jimmy Gran, Fredrik Gustafsson, Maria Haag, Karin Hansson, David Hedström, Suzan Hussein, Mikael Johansson, Pär Josefsson, Robbin Kantarp, Peter Kolmskog, Özkan Kosmaz, Gustav Larsson, Johannes Larsson, Linn Larsson, Alexander Löf, Arashk Memarpour, Ronja Månsson, Maria Nilsson, Martin Nilsson, Gustav Olsson, Nicholas Olsson, Tomas Persson, Erik Roos, Tommy Sand, Marie-Louise Snihs, Fredrik Stark, Albin Stormvinter, Elin Stål, Robert Stål, Annika Talus, Helen Vestin, Fredrik Wickström, Robert Wiklund och Erik Åhlberg.

25 elever har erhållit stipendier efter uppvisat examensbevis: Emma Andersson, Sigge Ben Attia, Robert Björ, Johan Borg, Carolina Canderyd, Fredrik Cederholm, Ola Ericsson, Lena Gillgren, Emil Gregorica, Martin Händemark, Jesper Janis, Reine Larsson, Milan Lazić, David Lindström, Fredrich Martinsson, Arashk

Memarpour, Johanna Nockert, Johan Portin, Lars Ragnarsson, Johan Sannehag, Maria Swartling, Michail Ternovski, Mats Thörnqvist, Lars Wikström och Jonas Östberg.

Bergsskolan

Tre elever har erhållit stipendier efter uppvisat examensbevis: Johanna Hallén, Fredrik Lundin och Joachim Rasmussen.

LTU

Tre elever har erhållit stipendier: Hassna Aitahmedali, Marcus Henriksson och Anette Rönnebro.

Fyra elever har erhållit stipendier efter uppvisat examensbevis: Linda Bergman, Magnus Björnfot, Elena Larsson och Mikael Lindvall.

Informationsavdelningen

Avdelningen stöder Jernkontorets verksamhetsområden i kommunikationsfrågor. Verksamheten har huvudsakligen genomförts inom områdena: profilering, rekrytering, lärarfortbildning och opinionsbildning. Jernkontoret har till uppgift att bli en stödja medlemsföretagens långsiktiga kompetensförsörjning. En viktig del i det arbetet är att öka kunskaperna om stålet, företagen och relevanta högskoleutbildningar bland lärare, föräldrar och ungdomar. Här har informationsavdelningen en central roll.

Hindersmässan

Året inleddes med förberedelserna inför Hindersmässan i Örebro, där informationsavdelningen understöder Bergshandteringens vänner (BHV) och delvis Järnverksföreningen med omfattande administrativt arbete, dokumentation över det gångna stålet i text och bild, publicitet, data- och presentationsteknik, m m.

Rekrytering

Den viktigaste målgruppen för Jernkontorets profilering och rekryteringsarbete är elever som läser, eller har läst, gymnasiet naturvetenskapliga och tekniska program. Målet är att få dessa ungdomar intresserade av att studera civilingenjörsutbildningarna *Materialdesign*, vid Kungliga Tekniska högskolan (KTH) eller Högskolan Dalarna (HDA), och *Kemiteknisk design* vid Luleå tekniska universitet (LTU). Ingenjörer från utbildningarna är mycket eftertraktade av stålföretagen.

Ungdomarnas intresse för stålbranschen är generellt sett blygsamt och söktrycket till högskoleutbildningar med materialteknisk inriktning är vikande. Det innebär att dessa utbildningars existens är hotad. Antalet förstahandansökningar minskade för andra året i rad och 2007 föll de till 51 elever jämfört med 71 elever våren 2006 och HDA svarade för nästan hela nedgången. Volymen med endast 17 förstahandssökande vid HDA underskrider den kritiska massan för att genomföra utbildningen. För att behålla en livskraftig utbildning i materialdesign både vid KTH och HDA krävs närmare 100 nya teknologer per år.

Årets rekryteringskampanj riktades traditionsenligt mot gymnasiernas avgångsklasser i naturvetenskap och teknik. Detta år i form av en skolturné i 34 gymnasier i Bergslagen, Höganäs, Kiruna och Luleå, där gymnasiesterna fick möta informatörer, civilingenjörer och teknologer. De berättade om materialutbildningar med fokus på materialdesign, yrkeslivet samt visade tekniska experiment. Skolturnén dokumenterades i form av en introduktionsfilm till nästa års turné. I kampanjen ingick även direktreklam, broschyrer och cdrom-skivan FerrumCity, till drygt 5 000 gymnasieelever samt medverkan i Studentums road-show på skolor och mässor. Webbplatsen www.materialdesign.se, som också ingår i rekryteringskampanjen, fick under året ny design och nytt, mer omfattande innehåll. Utvecklingsarbetet bedrevs av Jernkontoret i samarbete med Skogsindustrierna, Plast- & Kemiföretagen samt Stål & Metall. Organisationerna har ett gemensamt intresse för ökad rekrytering till materialdesignprogrammet.

Kampanjen lyckades inte, som framgick ovan, att bromsa fallet, men det verkliga utfallet kan bedömas först efter tre års genomförande, eftersom endast en tredjedel av studenterna i varje årskull går direkt till högskolan. Sambandet mellan resurser och resultat är tydligt och man kan konstatera att de medel som Jernkontoret tidigare använde för att marknadsföra utbildningsprogram och stipendier inte räcker till idag. Jernkontoret befinner sig på en marknad där alla högskolor och program marknadsförs med samma budskap "Vi är bäst, kom till oss!"

Vid fullmäktiges sammanträde i september 2007 beslutades att låta utreda utbildningssituationen ur ett helhetsperspektiv samt att se över konsekvenserna av en eventuell resurskoncentration. En slutrapport ska presenteras vid fullmäktiges möte i maj 2008. Vidare beslutades att avsätta tre miljoner kronor till ekonomiskt utbildningsstöd till KTH samt sju miljoner kronor för att förstärka Jernkontorets rekryteringsinsatser. De sistnämnda ingår i informationsavdelningens kostnadsmassa 2007. Beslutet avser en treårsperiod, 2008-2012, men kan avbrytas tidigare beroende på utredningens utfall.

FerrumCity

FerrumCity är en nyfikenhetsbaserad fakta-cdrom om stål och stålindustri. Den behandlar bl a stålproduktion, -återvinning och -användning, svenska stålföretag på världsmarknaden, materialteknisk utbildning, stålets egenskaper och utveckling mot nya tillämpningar genom forskning samt stålets historia.

Den tredje versionen av FerrumCity som bl a tillförs nya animeringar, tredimensionell grafik, simuleringar och filmer, färdigställdes vid årets slut. Sammanlagt under åren 2005-2007 distribuerades drygt 60 000 exemplar av FerrumCity I-II.

Brinelldagarna

Årets *Brinell dagar* på KTH vände sig för fjärde året i rad till elever i årskurs två vid gymnasiet naturvetenskapliga eller tekniska program. Syftet är att locka till studier i materialdesign vid KTH eller Högskolan Dalarna och dagarna är ett led i en långsiktig satsning för att öka kunskapen om materialteknikens betydelse i

morgondagens samhälle. Även lärare deltar och ges av KTHs lärarkår en specialutformad fortbildning med anknytning till de nedan nämnda projektuppgifterna. Sammanlagt deltog 166 elever och 70 lärare från 95 skolor.

Under året beslöts att Jernkontoret ska sponsra Högskolan Dalarnas motsvarighet till Brinelldagarna, de s k *Sefströmsdagarna*, som för första gången genomförs våren 2008 och är ett led i rekryteringsaktiviteterna för att få fler sökande till materialdesignprogrammet vid KTH/HDa.

Stålbucklan

Stålbucklan är en årlig turnering i ishockey för flickor i åldrarna 14–16 år. Turneringen sponsras av den svenska stålindustrin genom Jernkontoret. Syftet är att öka teknikintresset hos flickor, att visa att branschen välkomnar fler kvinnor till stålföretagen och att indirekt stödja flickhockeyn.

Den 30 mars – 1 april samlades 240 flickor från Falköping i söder, Överkalix i norr och Riihimäki i öster (norr om Helsingfors) på Stora Mossens IP i Stockholm för att göra upp om Stålbucklan 2007. En av de största ishockeyturneringarna i Sverige för flickor. AIK från Solna tog hem segern genom att besegra MODO med 2–1 i finalen. Hässelby Kälvesta kom på bronsplats. Förstapris var en ”buckla” i rostfritt stål och ett stipendium om 9 000 kronor. Andra och tredje pris är stipendier om 7 000 respektive 5 000 kronor. Stipendierna ska användas för utbildning av tränare eller ledare i syfte att utveckla flick-ishockeyn inom föreningarna. Team Outokumpu vann B-slutspelet genom att besegra Team Ruukki från Finland med 5-2.

Trycksaker och övrig profilering

Kontinuerlig närvaro i gymnasieskolan är viktig, inte minst för att återkoppla de årliga rekryteringskampanjerna och det långsiktiga profileringsarbetet.

Via webbtjänsten www.utbudet.com kan lärare enkelt beställa informationsmaterial från olika företag och organisationer. Under året expedierades via Utbudet omkring 1 000 exemplar av Jernkontorets filmer (dvd) och nära 1 900 exemplar av FerrumCity II (cd-rom).

Jernkontoret profilerar branschen i begränsad omfattning vid olika tillfällen då det är påkallat av mark-

nadsföringsskäl, såsom annonsering/sponsring i tidsningsbilagor om stål- och energiforskning, vid Hindersmässan, Bergssektionerna i Stockholm respektive Borlänge, större evenemang vid KTH, musikarenan Dalhalla, Bergsmannaföreningen och liknande föreningar, bergshistorisk litteratur, konferenser, etc.

Samverkan med stålföretagen

Den löpande kontakten med medlemsföretagen inom informations- och rekryteringsområdena upprätthölls via e-post till cirka 80 personer som representerar samtliga verksamhetsställen i landet. Under året hölls ett möte i Stockholm i november, då 2008 års rekryteringskampanj presenterades.

Informationsavdelningen understödde Jernkontorets konferens *STÅL 2007* i Borlänge och deltar i planeringen av *6th European Stainless Steel Conference 2008* och *6th European Oxygen Steelmaking Conference 2009*.

www.jernkontoret.se

Jernkontorets webbplats hade under året i genomsnitt per månad 7 730 s k unika besök (dvs antal olika datorer som besökte webbplatsen), vilket är en sju procentig ökning jämfört med 2006. Det totala antalet besök för helåret uppgick till 402 000, drygt 30 procent fler än 2006.

Webbplatsen är Jernkontorets främsta kanal för bred kommunikation och ett viktigt instrumentet för att läsa av reaktioner på genomförda kampanjer och andra aktiviteter. Härvid används undersökningsverktyget Questback.

Uppdatering och utveckling pågår kontinuerligt i strävan efter att uppnå en aktuell, informativ och användarvänlig webbplats. Under året har dock inga förändringar av större mått skett. I slutet av året inleddes ett arbete för att utröna vilka behov av förändringar som finns och vad som bör genomföras under kommande år.

Bibliotek och arkiv

Under år 2007 har verksamheten vid biblioteket bedrivits med samma inriktning som föregående år. Ämnesområdena som bevakas är: handels- och forskningspolitik, statistik, energi, miljö, allmän metallurgi och bearbetning, samt bergshistoria.

Förutom av Jernkontorets personal har biblioteket under året anlits av bruken, Jernkontorets bergshistoriska utskott och dess kommittéer, Riksantikvarieämbetet, museer, enskilda forskare samt hembygdsföreningar.

Antalet löpande tidskrifter och serier uppgick vid årets slut till 87.

Visning av bibliotekets och arkivets rariteter samt bildsamlingarna har skett för besökande grupper samt för nya ledamöter i Jernkontorets fullmäktige.

Bildsamlingarna har som vanligt använts flitigt under året av olika företag och institutioner, huvudsakligen för att illustrera böcker och broschyrer, men även för utställningar.

Bergshistorisk forskning

Bergshistoriska utskottet

Bergshistoriska utskottet och dess verksamhet är ett betydelsefullt nätverk för forskare, såväl tekniker som humanister, med intresse för branschens historia. Utskottets ordförande är Jernkontorets tidigare vd Orvar Nyquist. Till utskottet med tio ledamöter finns knuten en tvärvetenskapligt sammansatt expertkommitté på tjugo personer med huvuduppgift att följa utvecklingen inom den bergshistoriska forskningen och initiera nya forskningsuppgifter. I expertkommittén ingår även ledamöter från Danmark, Finland och Norge. För de olika projekten finns forskningskommittéer tillsatta.

Pågående projekt

Utskottet har flera pågående projekt. Det äldsta är *Arkivkommittén* som har till uppgift att stödja och på olika sätt hjälpa arkivarier och arkivansvariga hos medlemsföretagen. Kommittén arrangerar årligen arkivdagar. Kommittén har också arbetat fram en *Bevarandelista* som är en rekommendation där dokument som bör sparas i evig tid finns förtecknade. Tanken är att den ska säkerställa tillgång till information för verksamhetens behov men även för kommande forskning. Den tillkom redan kort tid efter det att kommittén startade 1984 och har därefter reviderats ett flertal gånger.

Vidare finns inom den bergshistoriska verksamheten en styrgrupp som arbetar för att säkerställa branschens dokumentation av den tekniska utvecklingen. Efter utgivning år 2004 av boken som behandlade metallurgins utveckling från mitten av 1800-talet fram till början av 2000-talet har dokumentationsarbetet gjort en liten paus. En hel del underlagsmaterial finns liksom idéer till vad som skulle behöva dokumenteras, men just nu finns inga personella resurser.

Det stora samarbetsprojektet *Atlas över Sveriges bergslag* mellan Jernkontoret, Riksantikvarieämbetet och den regionala kulturmiljövården fortskrider. Av 23 atlasar, där bergslagen har medeltida ursprung, har 19 utkommit. De som återstår är kopparbergslagen i Falun och de östgötska bergslagen Vånga, Godegård och Åtvidaberg.

Inom projektet *Icke-järnmetaller, malmfyndigheter och metallurgi* pågår flera delprojekt som rör koppar, silver, kobolt och brons. Kommittén arbetar också aktivt med att försöka attrahera C- och D-studenter i arkeologi och historia för fortsatt forskning kring metallhantering. Kommittén försöker just nu att få till stånd ett mer övergripande projekt med flera deltagande forskare. För detta har externa medel, 210 000 kronor, sökts och erhållits från Johan och Jacob Söderbergs Stiftelse för att under tre år bygga upp projektet *Koppar vid Östersjökusten*. Detta ska ske bl a genom seminarie- och exkursionsverksamhet. Kommittén genomförde i september en studieresa till Falu koppargruva och några tidiga kopparhyttor i Örebro län. Kommittén har en egen webbplats, www.ickejarn.se.

Ytterligare ett projekt är *Järnförsök i Nya Lapphyttan*, en kommitté som stödjer järnframställningsförsöken i den rekonstruerade masugnen på Nya Lapphyttan i Norberg. Hittills har sju försök genomförts, det

senaste under 2007. Förberedelser pågår nu för ett nytt försök sommaren 2008.

Utskottets stora projekt sedan två år tillbaka är att ta fram en nationalatlas. Arbetstiteln är *Bergsbruk, stål- och metallproduktion*. En arbetsgrupp verkade under 2005 för att få fram finansiering genom att söka bidrag från olika forskningsstiftelser och -fonder samt från företag inom branschen eller närliggande branscher. Projektet har beviljats drygt 5,3 miljoner kronor. Jernkontoret har beställt nationalatlasen hos Sveriges Nationalatlas inom Lantmäteriverket. Arbetet med att ta fram manuskriptet till den 216 sidor tjocka atlasen har pågått under 2006 och 2007. Administrationen av detta arbete har skötts av Jernkontoret. En temaredaktör är anställd av Lantmäteriverket för att hantera manuskriptet. Cirka 35 författare arbetar med atlasen som till två tredjedelar kommer att bestå av kartor och andra illustrationer och resterande del av text. Atlasen kommer att spänna över cirka 3 500 år. Boken beräknas komma ut kring årsskiftet 2009/2010 och då både i en svensk och i en engelsk version samt även en webbversion på Internet.

Utskottets senaste projekt startade under hösten 2007, *Järnet och riksbildningen 1150–1350*. En mer detaljerad projektbeskrivning håller nu på att arbetas fram för att kunna söka externa forskningsmedel. Avsikten med projektet är att belysa järnets roll i samband med de politiska, sociala och ekonomiska förändringarna i Sverige under perioden 1150–1350.

Möten och exkursioner

Flera konferenser arrangerades under året.

I juli arrangerade Bergshistoriska utskottet tillsammans med Norbergs kommun ett endagsseminarium, *Medeltida järnframställning och bergsbruk*, i anslutning till det försök att framställa järn på Nya Lapphyttan som pågick samtidigt. Seminariet samlade cirka 70-talet deltagare.

I september arrangerade utskottet tillsammans med Lindesbergs museum ett seminarium, *Gruvsamhälle i omvandling – hot och möjligheter*, i Lindesberg. Några av de frågor som behandlades i föredragen var: Hur ska vi hantera de industrihistoriska gruvmiljöerna? Vilka ska ta på sig ägarskapet av anläggningarna? Går det att kombinera kommersiell drift av ännu fungerande delar i anläggningarna med publik öppenhet? Går det att återskapa – restaurera – byggnader så att dess ursprungliga karaktär bevaras? Vilka krav på återställning av en delvis förorenad miljö ställer en ny användning? Finns det överhuvudtaget plats för kulturhistoriska ambitioner? Seminariet samlade drygt 100 deltagare.

I anslutning till ovanstående seminarium höll utskottet sitt traditionella höstmöte i Lindesberg. Det samlade drygt 40 personer. Dessa fick lyssna till föredrag om hur Örebro län började den bergshistoriska kulturmiljövården i Bergslagen. Vidare berättades om det nya bergslagsprojektet *Bergslagen – historia och framtid, samverkan och utveckling* som drivs av Riksantikvarieämbetet och berörda län. Deltagarna fick också lära sig om det biologiska kulturarvet i Bergslagskogen liksom Kaveltorps malmfält och Frövi-Falu-banan. Andra ämnen som behandlades var Bergslagens agrara landskap, Stråssa gruvans uppgång, ned-

gång och fall samt Hertig Karl – entreprenör i agrarsamhället. Konferensens andra dag ägnades åt exkursion till Stripa industriområde, Löa hytta, det biologiska kulturarvet på Slätterberget vid Grängshyttan och bergsmansgården Siggebohyttan.

Stripa gruvor i början av 1870-talet.
Foto: August Wahlström. (Jernkontorets bildsamling)

I oktober arrangerade utskottet tillsammans med Tekniska museet i Stockholm hos AB Sandvik Materials Technology i Sandviken en konferens *Minnesförelust eller (h)järmskärpa? Hur dokumentera och behålla kunskap om stålindustrins nutida produktionsutrustning*. Med denna konferens ville arrangörerna aktualisera frågor om dokumentation av produktionsutrustning och tillverkningsmetoder men också vad som produceras. Tidsperioden var 1900- och 2000-talens produktionsanläggningar. Bl a deltog Peter Gossas från Sandvik Materials Technology, Göran Carlsson från SSAB Tunnbrått och Gunnar Ruist från Outokumpu Stainless i Avesta med föredrag som belyste frågan liksom företrädare för KTH avd för teknik- och vetenskapshistoria, Tekniska museet, Riksantikvarieämbetet och Jernkontorets Bergshistoriska utskott. Konferensen samlade cirka 40 personer och har lett till att Bergshistoriska utskottet tillsatt en arbetsgrupp som ska arbeta vidare med dessa frågor. Förhoppningsvis kommer detta i ett första steg att leda till en pilotinventering hos något stålföretag tillsammans med berört länsmuseum. I konferensen ingick också ett studiebesök i Sandviks nedlagda grovvalsverk som var igång 1886–2004 och det nya götvalsverket som startade 2004.

I oktober arrangerade Bergshistoriska utskottet tillsammans med KTH avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria ett symposium om *Bergskollegium* på Jernkontoret. Här fick deltagarna ta del av de forskningsrön som ett antal forskare tagit fram om Bergskollegium. Även ett föredrag om bergamt i Norge 1654–1830 ingick. Dagen avslutades med en allmän diskussion. Drygt 30 personer deltog.

Årets arkivdagar, de tjugonde i ordningen, hölls i november på SSAB Tunnbrått i Borlänge. Konferensen behandlade frågor kring dokumenthanteringssystem med presentationer från både SSAB Tunnbrått i Borlänge och SSAB Oxelösund samt från Outokumpu Stainless i Avesta. Dokumenthanteringssystemen rörde både produktion och anläggningar. Vidare behandlades nyttan med företagsarkiv och hur man kan marknadsföra arkivet internt. Deltagarna fick också lyssna på föredrag om uppbyggnaden av *Arkivcentrum Dalarna* som

i botten bl a innehåller Stora Kopparbergs arkiv. Vidare informerades om den trend som nu finns att bygga upp regionala arkivcentra. Arkivdagarna avslutades med ett studiebesök i SSAB Tunnbrått produktionsanläggningar. Cirka 40 personer deltog i tvådagarsmötet.

Utgivna publikationer

I Bergshistoriska utskottets H-serie utkom en publikation, *Norberg – Nora 700 Years of Iron Production, Papers Presented at an International Conference in Norberg and Nora August 18-22 2003*.

Under året gavs också möjlighet att nytrycka två H-rapporter som varit slutsålda. Det var *Lerbäckers bergslag* av Eva Skyllberg och *Linde bergslag* av Sanna Landeholm, vilka ingår i projektet *Atlas över Sveriges bergslag*.

Finansiering

Den bergshistoriska forskningen finansieras med bidrag från Jernkontoret och externa fonder. Under den senaste tioårsperioden har utskottet erhållit cirka sju miljoner kronor i externa bidrag från forskningsstiftelser och -fonder samt från företag inom branschen eller närliggande branscher. Till detta kommer intäkter från bokförsäljningen på cirka en miljon kronor samt intäkter från konferenser m m på drygt 400 000 kronor. Jernkontoret har bidragit med ungefär en miljon kronor per år. De i forskningsverksamheten deltagande personerna har arbetat ideellt. För vissa projekt med externa anslag kan dock lön/arvode ha utgått.

Avdelningen för ekonomi och administration

I Jernkontorets fastighet finns för närvarande sex hyresgäster: Metallgruppen, Industri- och Kemigruppen, HSH Nordbank, Bergsprängningskommitten, Sancte Örens Gille och Svenska Bergsmannaföreningen.

I början av verksamhetsåret gjordes vissa omDispositioner av lokalerna, med anledning av ökat lokalbehov hos en av hyresgästerna. Jernkontorets kärnverksamhet finns som tidigare samlat på plan två, reception och konferensavdelning på entréplanet, medan övrig administration inklusive ekonomi planeras ha samlats i källarplanet.

Under året genomfördes en rationalisering, då två av medarbetarna på egen begäran lämnade Jernkontoret utan att ersättas. För att möjliggöra detta lades växel-funktionen ut på extern entreprenad, förenklades standardupplägget för konferensen samt infördes elektronisk hantering av leverantörsfakturor. Planeringsarbete för ytterligare förfining av internserviceleveransen pågår, samtidigt som avtalen för motsvarande tjänster till hyresgästerna ses över.

Jernkontorets porträttsamling

Jernkontorets porträttsamling har utökats med ett porträtt i olja av bruksdisponenten Hugo Carlsson, verkställande direktör på Fagersta Bruks AB 1917–1924.

Porträttet är målat av Carl Magnus Lindqvist. Det skänktes till Jernkontoret i samband med övertagandet av förvaltningen av Hugo Carlssons stiftelse 2006.

Personalförändringar inom Jernkontoret

Avdelning för energi och miljö

I december 2007 inledde **Anna Utsi** sin cirka ett år långa föräldraledighet.

Vid årsskiftet 2007/2008 anställdes **Eva Blixt** som vikarie för Anna Utsi. Eva Blixt har en gedigen bakgrund inom regeringskansliet med erfarenhet från tre departement, närings-, miljö- och utrikesdepartementen. Senast arbetade hon vid näringsdepartementets sekretariat för strategisk samordning, främst med miljö- och hållbarhetsfrågor. På Jernkontoret ska hon arbeta med områdena avfall och restprodukter, luft samt IPPC (EUs miljölagstiftning för stora industrianläggningar). Hon kommer därmed ansvara för Miljörådet, Avfallskommitté och teknikområde 55, restprodukter.

Den 1 januari 2007 tillträdde **Helén Axelsson** befattningen avdelningschef. Tidigare avdelningschef, **Birgitta Lindblad**, övergick samtidigt till att arbeta deltid fram till sin pensionering, den 31 december 2007. Birgitta kommer under 2008 att på konsultbasis arbeta med forskningsprogrammet *Stålkretsloppet* och med projektet *Energikompetens*.

Avdelning för forskning och utbildning

Den 1 januari övergick forskningschef **Lars Bentell** till att arbeta deltid fram till 31 december då han slutade vid Jernkontoret.

Forskningschef **Sven Sundberg** gick i pension den 1 februari 2007.

Två nya forskningschefer anställdes under året:

Lars-Henrik Österholm tillträdde den 1 januari 2007. Han arbetade tidigare på SSAB Tunnpå i Borlänge. Stegvis har han tagit över ansvar för den del av teknikområde 23 som avser skänkmetsallurgi och eldfast material, teknikområde 24, gjutning och stelning, teknikområde 44, oförstörande provning samt för teknikområde 45, analytisk kemi. Han handlägger även delar av de forskningsspecifika EU-frågorna inom Jernkontoret.

Harry Pettersson tillträdde vid årsskiftet 2007/2008 och kommer arbeta deltid under två år. Han övertog ansvar för teknikområde 21, malmbaserad metallurgi, samt för den del av teknikområde 23 som avser ljusbågsugnsteknik och AOD/konvertrar. Han handlägger även delar av de forskningsspecifika EU-frågorna. Harry Pettersson är till stor del stationerad i Jernkontorets lokaler i Borlänge. Han är bergsingenjör från KTH med processmetallurgisk inriktning och har sedan 1974 arbetat vid SSABs anläggningar i Borlänge.

Avdelning för ekonomi och administration

Stefan Högfelt anställdes den 1 mars 2007 som administrativ direktör. Under 2006 arbetade han som konsult med Jernkontorets ekonomi.

Pia Diring lämnade sin anställning den 23 februari för att arbeta i familjeföretaget.

Ewa Bergström slutade sin anställning den 11 maj för att gå till nya arbetsuppgifter.

Handelspolitiska avdelningen

Anitha Andersson slutade som statistikhandläggare den 30 mars för att gå till nya arbetsuppgifter.

Vid årsskiftet 2007/2008 anställdes **Jenni Ranha-**gen som statistikhandläggare. Tjänsten inrymmer även administration av Jernkontorets stiftelser. Hon kommer närmast från miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet där hon arbetat med klimatrelaterade energifrågor. Dessförinnan arbetade hon med omvärldsanalys vid Statens institut för kommunikationsanalys. Jenni Ranha-

Fondutskottets redogörelse

Fondutskottet har sammanställt en redogörelse över förvaltningen under 2007, daterad den 6 mars 2008. Redogörelsen återfinns på sidan 17.

Val av fullmäktige

Fullmäktige hemställer att Bruks societeten enligt §16 i reglementet anger det antal fullmäktige som ska ingå i styrelsen intill 2009 års allmänna ordinarie sammankomst samt företar val av dels erforderligt antal fullmäktige, dels fullmäktiges ordförande intill Bruks societetens nästa ordinarie sammankomst.

Vid 2008 års sammankomst är undertecknade Göran Carlsson, Alrik Danielson, Jan-Erik Johansson, Rickard Qvarfort och Olle Wijk i tur att avgå.

Fondutskottets redogörelse för år 2007

Till Bruks societeten

Fondutskottet får härmed, jämlikt § 20 i Kungl. Maj:ts reglemente för Jernkontoret den 20 december 1929, avgiva redogörelse för sin förvaltning under år 2007.

Kontorsfastigheten, Katthavet nr 1, har ett taxeringsvärde av 115 miljoner kronor och ett bokfört värde av 53,5 miljoner kronor. Det bokförda värdet motsvarar alltså 46 procent av taxeringsvärdet. Fastigheten är försäkrad till fullvärde.

Det bokförda värdet av Jernkontorets värdepapper har under året minskat med 25,4 miljoner kronor. Räntebärande värdepapper har ökat genom köp med 2,0 miljoner kronor, men samtidigt minskat genom försäljning med 70,9 miljoner kronor, genom realiserad värdeförändring med 0,5 miljoner kronor och genom nedskrivning med 0,3 miljoner kronor, vilket ger en nettominskning med 69,7 miljoner kronor. Aktieinnehavet, huvudsakligen i form av aktieindexobligation och aktiefond, har ökat genom köp med 103,8 miljoner kronor och genom realiserad värdeförändring med 25,1 miljoner kronor, men samtidigt genom försäljning minskat med 50,0 miljoner kronor och genom orealiserad värdeförändring med 34,6 miljoner kronor, vilket ger en nettoökning med 44,3 miljoner kronor.

Vidstående uppställning visar fördelningen av långa räntebärande värdepapper och aktier i Jernkontorets värdepappersportfölj per 31 december 2007 respektive 2006. Bokfört värde är detsamma som marknadsvärde.

	2007-12-31	2006-12-31
<i>Bokfört värde, tusen kronor</i>		
Räntebärande värdepapper	84 818	154 504
Aktier, aktiefonder och aktieindexobligationer	<u>262 692</u>	<u>218 371</u>
	347 510	372 875

Fondutskottet hänvisar till särskilda redovisningar beträffande nedanstående stiftelser, vilka förvaltas av Jernkontoret, nämligen;

Stiftelsen Prytziska fonden nr 1, Stiftelsen Prytziska fonden nr 2, Stiftelsen De Geerska fonden, Stiftelsen Generalkonsul Axel Ax:son Johnsons forskningsfond, Stiftelsen Överingenjören Gustaf Janssons Jernkontorsfond, Stiftelsen Skandinaviska Malm och Metalls forsknings- och utvecklingsfond, Stiftelsen Wilhelm Ekmans fond för bergshistorisk forskning, Stiftelsen Jonas Kjellbergs och Berndt Wijkanders stipendiefond, Stiftelsen Jonas Kjellbergs och Berndt Wijkanders understödsfond, Stiftelsen Löwensköldska fonden samt Stiftelsen Jernkontorsfonden för bergsvetenskaplig forskning.

Jernkontorets intäkter och kostnader samt ställning vid årets slut framgår av bilagda resultaträkning samt balansräkning per 31 december 2007.

Fondutskottet föreslår att årets förlust, 34.287.883,40 kronor balanseras i ny räkning.

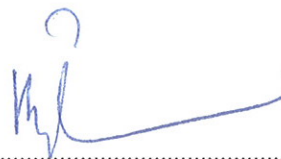
Fondutskottet hemställer till Bruks societeten att fastställa resultaträkningen och balansräkningen per 31 december 2007.

Stockholm den 6 mars 2008

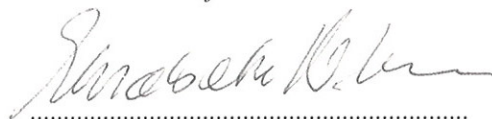
FONDUTSKOTTET

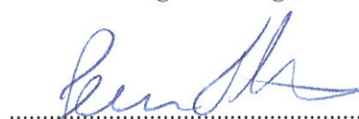
Olof Faxander

Bengt Åke Bengtsson

Elisabeth Nilsson

Jarmo Tonteri

Olle Wijk

Resultaträkning

<i>Belopp i kkr</i>	<i>Not</i>	<i>2007</i>	<i>2006</i>
Verksamhetens intäkter			
<i>Forskningens intäkter</i>			
Avgifter från deltagande företag		8 979	7 322
Anslag från svenska staten		30 513	25 437
Anslag från EU, Nordisk Industrifond		581	415
Konferensintäkter		1 120	230
Avkastning från forskningsmedel		599	334
Förändring av ej upparbetade forskningsmedel		8 106	3 187
		<u>49 898</u>	<u>36 925</u>
Serviceavgifter		14 031	9 270
Hysesintäkter		7 148	6 801
Övriga rörelseintäkter		3 435	4 611
		<u>24 614</u>	<u>20 682</u>
Summa verksamhetens intäkter		74 512	57 607
Verksamhetens kostnader			
<i>Forskningens kostnader</i>			
Forskningsprojekt		-48 984	-36 434
Konferenskostnader		-914	-491
		<u>-49 898</u>	<u>-36 925</u>
Forskning & Utbildning		-5 042	-5 176
Energi & Miljö		-3 565	-4 551
Handelspolitik		-2 238	-1 698
Information		-13 260	-6 348
Ledning och administration	2, 3, 18	-11 388	-13 312
Kontorsfastigheten	2	-5 840	-5 895
	1	<u>-41 334</u>	<u>-36 980</u>
Summa verksamhetens kostnader		-91 232	-73 905
Resultat från finansiella poster			
Nedskrivning/återföring av nedskrivning av räntebärande värdepapper		-312	-1 238
Resultat från försäljning av aktier		25 062	58 451
Resultat från försäljning av räntebärande värdepapper		-550	0
Orealiserad värdförändring på finansiella tillgångar		-34 576	-24 793
Utdelning på aktier		3 795	5 813
Ränteintäkter och liknande resultatposter		4 281	4 136
Räntekostnader och liknande resultatposter		-2 841	-3 095
Summa finansiella poster		-5 141	39 274

Bidragsverksamheten*Lämnade bidrag*

Institutet för Metallforskning		-3 640	-3 600
Svensk Material- & Mekanstandard		-497	-397
Bergshistorisk forskning		-1 634	-1 534
Eurofer		-714	-771
Stipendier till teknologer		-2 155	-1 885
Utbildningsstöd KTH		-3 000	–
Övrigt		-398	-725
		<u>-12 038</u>	<u>-8 912</u>
Summa bidragsverksamheten		-12 038	-8 912
Bokslutsdispositioner	13	-211	-39
Skatt	4	<u>-178</u>	<u>-54</u>
Årets resultat		-34 288	13 971

Balansräkning

<i>Belopp i kkr</i>	<i>Not</i>	<i>2007-12-31</i>	<i>2006-12-31</i>
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark	5	52 932	53 932
Markanläggning	6	520	557
Inventarier	7	1 117	1 011
		<u>54 569</u>	<u>55 500</u>
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Räntebärande värdepapper	8	84 818	154 504
Aktier, aktiefonder, aktieindexobligationer	9	262 692	218 371
Fordran Alecta		–	1 478
		<u>347 510</u>	<u>374 353</u>
Summa anläggningstillgångar		402 079	429 853
Omsättningstillgångar			
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		10 635	2 244
Fordran Alecta		–	1 533
Skattefordringar		1 436	1 501
Övriga fordringar		2 463	2 474
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	10	4 325	5 975
		<u>18 859</u>	<u>13 727</u>
<i>Kassa och bank</i>		<u>33 242</u>	<u>18 307</u>
Summa omsättningstillgångar		52 101	32 034
SUMMA TILLGÅNGAR		454 180	461 887

Balansräkning

<i>Belopp i kkr</i>	<i>Not</i>	<i>2007-12-31</i>	<i>2006-12-31</i>
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>	11		
<i>Bundet eget kapital</i>			
Grundfond		30 000	30 000
Reservfond		7 500	7 500
		<u>37 500</u>	<u>37 500</u>
<i>Fritt eget kapital</i>			
Allmän fond		330 199	330 199
Forskningsfond		300	300
Reserveringar		18 420	18 420
Balanserat resultat		-50 158	-64 129
Årets resultat		-34 288	13 971
		<u>264 473</u>	<u>298 761</u>
		301 973	336 261
<i>Avsättningar</i>			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	12	98	106
		<u>98</u>	<u>106</u>
<i>Obeskattade reserver</i>			
Periodiseringsfond	13	1 080	869
		<u>1 080</u>	<u>869</u>
<i>Långfristiga skulder</i>			
Skulder till kreditinstitut	14	60 000	60 000
Övriga skulder	15	4 697	4 747
		<u>64 697</u>	<u>64 747</u>
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Förskott från anslagsgivare		37 768	15 738
Leverantörsskulder		17 860	11 451
Skulder erhållna ej upparbetade forskningsmedel	16	7 955	15 561
Övriga skulder	15	16 828	10 364
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	17	5 921	6 790
		<u>86 332</u>	<u>59 904</u>
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		454 180	461 887

Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser

<i>Belopp i kkr</i>	<i>2007-12-31</i>	<i>2006-12-31</i>
Ställda säkerheter		
<i>För egna skulder och avsättningar</i>		
Fastighetsinteckningar	6 000	6 000
Värdepapper	60 736	68 783
Summa ställda säkerheter	<u>66 736</u>	<u>74 783</u>
Ansvarsförbindelser		
Avser stipendier till elever vid KTH, HDA, Bergskolan i Filipstad och Luleå Tekniska Universitet för utbildning i materialteknik samt metallurgi	5 005	7 020

Kassaflödesanalys

<i>Belopp i kkr</i>	2007	2006
Den löpande verksamheten		
Årets resultat	-34 288	13 971
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet, m.m.	12 978	-22 036
	<u>-21 310</u>	<u>-8 065</u>
Betald skatt	–	–
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital	-21 310	-8 065
<i>Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital</i>		
Ökning(-)/Minskning(+) av rörelsefordringar	-5 928	2 643
Ökning(+)/Minskning(-) av rörelseskulder	26 428	4 914
Kassaflöde från den löpande verksamheten	<u>-810</u>	<u>-508</u>
Investeringsverksamheten		
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-702	-555
Förvärv av finansiella tillgångar	-105 891	-228 380
Avyttring av materiella anläggningstillgångar	30	–
Avyttring av finansiella tillgångar	122 358	243 273
Kassaflöde från investeringsverksamheten	<u>15 795</u>	<u>14 338</u>
Finansieringsverksamheten		
Förändring av lång skuld	-50	-1 514
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	<u>-50</u>	<u>-1 514</u>
Årets kassaflöde	14 935	12 316
Likvida medel vid årets början	18 307	5 991
Likvida medel vid årets slut	33 242	18 307

Tilläggsupplysningar till kassaflödesanalys

<i>Belopp i kkr</i>	2007	2006
Betalda räntor och erhållen utdelning		
Erhållen utdelning	3 795	5 813
Erhållen ränta	4 281	4 136
Erlagd ränta	-2 841	-3 095
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet m m		
Av- och nedskrivningar av tillgångar	1 867	3 237
Rearesultat försäljning av anläggningstillgångar	-24 464	-58 451
Avsättningar till periodiseringsfond	211	39
Förändring av skuld avsatt till pensioner	-8	-6
Orealiserad värdeförändring på finansiella tillgångar	34 576	24 793
Årets förändring upplupna intäkter	796	8 352
	<u>12 978</u>	<u>-22 036</u>
Likvida medel		
<i>Följande delkomponenter ingår i likvida medel:</i>		
Handkassa	1	3
Postgiro	59	7
Bankbehållning	33 182	18 297
	<u>33 242</u>	<u>18 307</u>

Noter med redovisningsprinciper och bokslutskommentarer

Belopp i kkr om inget annat anges

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och bokföringsnämndens allmänna råd.

Viss omklassificering har gjorts av föregående års siffror för jämförbarhetens skull.

Redovisningsprinciperna är oförändrade jämfört med föregående år.

Värderingsprinciper m m

Tillgångar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Intäkter

För utförda forskningsprojekt redovisas inkomster och utgifter som är hänförliga till projektet som intäkt respektive kostnad i förhållande till projektets färdigställandegrad på balansdagen (successiv vinstavräkning). Ett projekts färdigställandegrad bestäms genom att nedlagda utgifter på balansdagen jämförs med beräknade totala utgifter. I de fall utfallet av ett forskningsprojekt inte kan beräknas på ett tillförlitligt sätt, redovisas intäkter endast i den utsträckning som motsvaras av uppkomna projektutgifter som sannolikt kommer att ersättas av avgifter från deltagande företag och anslag från bl.a. Staten. En befarad förlust på ett projekt redovisas omgående som kostnad.

Hysesintäkter redovisas i den period uthyrningen avser. Ränteintäkter redovisas i enlighet med effektiv avkastning. Erhållen utdelning redovisas när rätten att erhålla utdelning bedöms som säker.

Inkomstskatt

Redovisade inkomstskatter innefattar skatt som skall betalas eller erhållas avseende aktuellt år, justeringar avseende tidigare års aktuella skatt samt förändringar i uppskjuten skatt.

Värdering av samtliga skatteskulder/-fordringar sker till nominella belopp och görs enligt de skatteregler och skattesatser som är beslutade eller som är aviserade och med stor säkerhet kommer att fastställas.

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden på alla temporära skillnader som uppkommer mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder.

Uppskjuten skattefordran avseende underskottsavdrag eller andra framtida skattemässiga avdrag redovisas i den utsträckning det är sannolikt att avdraget kan avräknas mot överskott vid framtida beskattning.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar värdepapper, kundfordringar, leverantörsskulder och låneskulder. Marknadsvärden på värdepapper och aktiefonder beräknas utifrån aktuella marknadsnoteringar på bokslutsdagen. För övriga instrument där marknadsvärden ej finns noterade, bedöms marknadsvärdet överensstämma med bokfört värde.

Fordringar

Fordringar har efter individuell värdering upptagits till belopp varmed de beräknas inflyta.

Avskrivningsprinciper för materiella anläggningstillgångar

Avskrivningar enligt plan baseras på ursprungliga anskaffningsvärden och beräknad nyttjandeperiod. Nedskrivning sker vid bestående värdenedgång.

Materiella anläggningstillgångar

Byggnader	50 år
Markanläggningar	20 år
Inventarier	3-10 år

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod. Likvida medel består endast av kassa- och banktillgodohavanden.

Not 1 Anställda och personalkostnader

	2007	2006
Medelantalet anställda		
Sverige	36	39
Varav män	47%	44%
Löner, andra ersättningar och sociala kostnader		
Fullmäktige och verkställande direktör	1 513	1 434
Övriga anställda	17 300	16 338
Summa	18 813	17 772
Sociala kostnader (varav pensionskostnader)	10 446 (4 224)	10 067 (4 215)

Av Jernkontorets pensionskostnader avser 531 kkr (f å 539 kkr) verkställande direktören. Pensionsinbetalningar har skett under året med motsvarande reducering av lön.

Uppsägning och avgångsvederlag

Uppsägningstiden är tolv månader från Jernkontorets sida och sex månader från VDs sida. Vid uppsägning från Jernkontorets sida utgår avgångsvederlag motsvarande en årslön.

Fullmäktigeledamöter och ledande befattningshavare

	2007	2006
Fullmäktigeledamöter	15	15
Varav män	93%	93%
Verkställande direktör och andra ledande befattningshavare	6	6
Varav män	67%	50%

Sjukfrånvaro

	2007-01-01- 2007-12-31	2006-01-01- 2006-12-31
Total sjukfrånvaro	1,4%	1,2%
Långtidssjuka	53%	41%
Sjukfrånvaro för män	1,0%	0,2%
Sjukfrånvaro för kvinnor	0,4%	1,0%
Anställda - 49 år	0,5%	0,8%
Anställda 50 år -	0,9%	0,4%

Not 2 Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar

	2007	2006
Byggnad	1 208	1 203
Markanläggning	37	37
Inventarier	310	759
	1 555	1 999
Avskrivningar enligt plan fördelade per funktion		
Ledning och administration	239	698
Kontorsfastigheten	1 316	1 301
	1 555	1 999

Not 3 Leasingavgifter avseende operationell leasing

	2007	2006
Tillgångar som innehas via operationella leasingavtal		
Räkenskåpåret betalda leasingavgifter	878	785
Avtalade framtida leasingavgifter	366	796

Not 4 Inkomstskatt

Årets inkomstskatt hänför sig till fastighetsrörelsen 178 54

Not 5 Byggnad och mark

	<u>2007-12-31</u>	<u>2006-12-31</u>
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	60 168	59 961
Överfört från pågående ombyggnation	208	207
Summa ackumulerade anskaffningsvärden	<u>60 376</u>	<u>60 168</u>
<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-6 236	-5 033
Årets avskrivning enligt plan	-1 208	-1 203
Summa ackumulerade avskrivningar	<u>-7 444</u>	<u>-6 236</u>
Planenligt restvärde vid årets slut	<u>52 932</u>	<u>53 932</u>
Taxeringsvärde, byggnad	62 000	55 000
Taxeringsvärde, mark	45 000	60 000

Not 6 Markanläggning

	<u>2007-12-31</u>	<u>2006-12-31</u>
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början och slut	743	743
Summa ackumulerade anskaffningsvärden	<u>743</u>	<u>743</u>
<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-186	-149
Årets avskrivning enligt plan	-37	-37
Summa ackumulerade avskrivningar	<u>-223</u>	<u>-186</u>
Planenligt restvärde vid årets slut	<u>520</u>	<u>557</u>

Not 7 Inventarier

	<u>2007-12-31</u>	<u>2006-12-31</u>
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	5 049	4 856
Nyanskaffningar	493	347
Avyttringar och utrangeringar	-165	-154
Summa ackumulerade anskaffningsvärden	<u>5 377</u>	<u>5 049</u>
<i>Akkumulerade avskrivningar enligt plan</i>		
Vid årets början	-4 038	-3 433
Avyttringar och utrangeringar	88	154
Årets avskrivning enligt plan	-310	-759
Summa ackumulerade avskrivningar	<u>-4 260</u>	<u>-4 038</u>
Planenligt restvärde vid årets slut	<u>1 117</u>	<u>1 011</u>

Not 8 Räntebärande värdepapper

	2007-12-31	2006-12-31
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	160 373	159 225
Inköp	2 055	1 148
Försäljning	-71 429	-
	<u>90 999</u>	<u>160 373</u>
<i>Akkumulerade nedskrivningar</i>		
Vid årets början	-5 869	-4 631
Årets nedskrivning/återföring av nedskrivning	-312	-1 238
	<u>-6 181</u>	<u>-5 869</u>
Redovisat värde vid årets slut	<u>84 818</u>	<u>154 504</u>
	<i>Nominellt värde</i>	<i>Marknadsvärde</i>
<i>Noterade andelar</i>		
<i>Svenska räntebärande värdepapper</i>		
SHB Avkastningsfond (0 st)	0	23 101
SHB Räntefond (634.042 st)	63 632	109 168
Statens Riksobligation 1034 93/09	20 000 21 186	22 235
Summa räntebärande värdepapper	<u>84 818</u>	<u>154 504</u>

Not 9 Aktier, aktiefonder, aktieindexobligationer

	2007-12-31	2006-12-31
<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>		
Vid årets början	170 993	126 310
Tillkommande tillgångar	103 835	227 232
Avgående tillgångar	-24 938	-182 549
	<u>249 890</u>	<u>170 993</u>
Ingående värdeförändring	47 378	72 171
Årets värdeförändring, netto	-34 576	-24 793
Utgående ackumulerade värdeförändring	12 802	47 378
Redovisat värde vid årets slut	<u>262 692</u>	<u>218 371</u>
	<i>Antal</i>	<i>Marknadsvärde</i>
<i>Onoterade andelar (kr)</i>		
Vid årets början	167	50
Köp	83	25
AB Terminologicentrum TNC, 556562-8491	250 TNC	75
		<u>75</u>
		<u>50</u>
<i>Svenska aktiefonder och aktieindexobligationer</i>		
SHB Aktiefond Index	9 339,1552	57 852
SHB Aktieindexobligation 2006/2010	115 000 000	110 745
Swedbank Aktieindexobligation 2007/2011	100 000 000	94 020
Summa aktier och aktiefonder		<u>262 617</u>
		<u>218 321</u>

Not 10 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2007-12-31	2006-12-31
Upplupna ränteintäkter, obligation	1 240	1 245
Upparbetade ej erhållna forskningsmedel	2 495	3 292
Ej fakturerade tjänster	129	85
Övriga poster	461	1 353
	<u>4 325</u>	<u>5 975</u>

Not 11 Eget kapital

	<i>Grundfond</i>	<i>Reservfond</i>	<i>Fritt eget kapital</i>
Utgående balans enligt balansräkning föregående år	30 000	7 500	298 761
Årets resultat			-34 288
Vid årets slut	30 000	7 500	264 473

Not 12 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

	<i>2007-12-31</i>	<i>2006-12-31</i>
Avsättning för en tidigare anställd i Jernkontoret	98	106
	98	106

Not 13 Bokslutsdispositioner/obeskattade reserver

	<i>2007-12-31</i>	<i>2006-12-31</i>
Avsättning till periodiseringsfond, tax 04	580	580
Avsättning till periodiseringsfond, tax 05	170	170
Avsättning till periodiseringsfond, tax 06	80	80
Avsättning till periodiseringsfond, tax 07	39	39
Avsättning till periodiseringsfond, tax 08	211	–
	1 080	869

Not 14 Skulder till kreditinstitut, lång- och kortfristiga

	<i>2007-12-31</i>	<i>2006-12-31</i>
Förfallotidpunkt inom 1 år från balansdagen	–	–
Förfallotidpunkt 2-5 år från balansdagen	54 000	54 000
Förfallotidpunkt, senare än fem år från balansdagen	6 000	6 000
	60 000	60 000

Förfallotidpunkt 2-5 år från balansdagen

Not 15 Övriga skulder, lång- och kortfristiga (del av)

	<i>2007-12-31</i>	<i>2006-12-31</i>
Förfallotidpunkt inom 1 år från balansdagen	6 001	8 133
Förfallotidpunkt 2-5 år från balansdagen	4 697	4 747
	10 698	12 880

Avser bidrag till Bearbetningscentrum Dalarna, Forskarskolan, Högskolan Dalarna & KTH avseende forsknings-, utbildnings- samt rekryteringsstöd

Not 16 Skulder erhållna ej upparbetade forskningsmedel

	<i>2007-12-31</i>	<i>2006-12-31</i>
Avser förpliktelser till medlemsföretag för pågående och kommande projekt	7 955	15 561
	7 955	15 561

Not 17 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	<i>2007-12-31</i>	<i>2006-12-31</i>
Semesterlöner	1 395	1 772
Upplupna sociala avgifter	455	563
Upplupen löneskatt	825	834
Förutbetalda intäkter	1 691	1 644
Övriga poster	1 555	1 977
	5 921	6 790

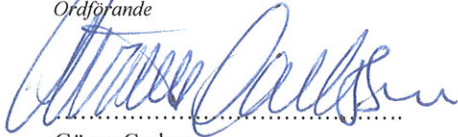
Not 18 Ersättning till revisorerna

	<i>2007-12-31</i>	<i>2006-12-31</i>
Revision		
Öhrlings PricewaterhouseCoopers	292	284

Stockholm den 6 mars 2008

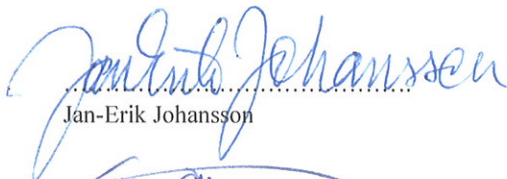
Olof Faxander
Ordförande

Göran Carlsson

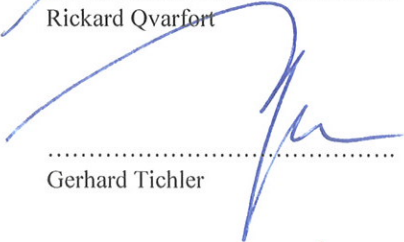
Pekka Erkkilä

Jan-Erik Johansson

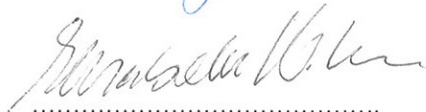
Rickard Qvarfort

Gerhard Tichler

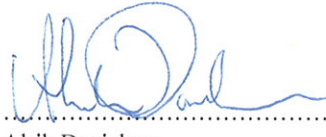
Olle Wijk

Elisabeth Nilsson
Verkställande direktör

Bengt Åke Bengtsson

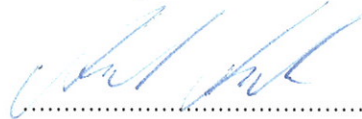
Alrik Danielson

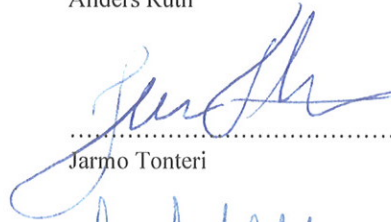
Per Hasselström

Ulf Melin

Anders Ruth

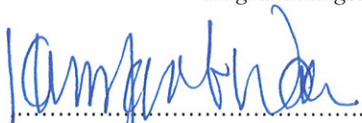

Jarmo Tonteri

Ulf Öhnfeldt

Vårt granskningsutlåtande har avgivits den 31 mars 2008

Hans Jacob Wærn
Deputerad

Kent Mideryd
Auktoriserad revisor

Bo Legefius
Deputerad

Redovisning av stiftelser förvaltade av Jernkontoret

Jernkontoret administrerar och förvaltar nedanstående stiftelser för vilka fondutskottet inom fullmäktige redovisar verksamheten till Brukssocieteten.

Utdelningar från samtliga stiftelser beslutas av fullmäktiges arbetsutskott med undantag av Löwensköldska Fonden och Gerhard von Hofstens Stiftelse för Metallurgisk Forskning, som har egna styrelser.

Stiftelserna lämnar bidrag och stipendier till forskning, utveckling, utbildning och studieresor enligt de särskilda bestämmelser som gäller för varje stiftelse och baseras på enskilda ansökningar.

Stiftelsen Prytziska fonden nr 1

Grosshandlare C R Prytz överlämnade 1917 till Jernkontoret 100 000 kronor och 1925 ytterligare 100 000 kronor till en särskild fond till främjande och bekostande av svensk bergshistorisk forskning.

Under året utdelades sammanlagt 110 000 kronor till följande mottagare: till Linus Karlsson, Göteborgs Universitet, för arkivresor till Landsarkivet i Uppsala, till Staffan Jofjell och Mats Holmstrand för finansiering av filmprojekt om gruvorna i Filipstads Bergslag, till Anne-Ingvarsson-Sundström och Ylva Bäckström för arkeologisk undersökning av Sala gruvkyrkogård, till Bode Janzon, Föreningen Bergslagsarkiv för utgivande av ljudbok i anledning av föreningen Bergslagsarkiv 20-årsjubileum, till Roine Jansson för tryckning av *Gruvarbetare i ord och bild*, till Ulla Bergquist för analys av medeltida slag och metall från Smedjegatan i Västerås.

Stiftelsens eget kapital till marknadsvärde uppgick den 31 december 2007 till 2 884 219 kronor.

Stiftelsen Prytziska fonden nr 2

Vid grosshandlare C R Prytz' död den 10 juni 1938 erhöll Jernkontoret enligt testamente 200 000 kronor till en fond som skulle benämnas Prytziska fonden nr 2. Stiftelsen ska användas till främjande av metallurgisk eller metallografisk forskning.

Under året utdelades totalt 137 500 kronor, till Margareta Andersson, KTH för framtagning av nytt undervisningsmaterial, till Elin Westin, Outokumpu Stainless för färdigställande av licentiatavhandling, till Johan Björklund, KTH för färdigställande av doktorsavhandling.

Stiftelsens eget kapital till marknadsvärde uppgick den 31 december 2007 till 14 004 312 kronor.

Stiftelsen De Geerska fonden

Friherre Louis De Geer, Leufsta bruk, donerade år 1918 till Jernkontoret 100 000 kronor att förvaltas som särskild fond, benämnd De Geerska fonden. Stiftelsens avkastning ska utdelas som stipendier till för järnhanterings utveckling särskilt förtjänta unga ingenjörer eller på annat sätt för järnhanterings utveckling speciellt gagnande och nyttigt sätt. År 1997 i samband med Jernkontorets 250-årsjubileum mottog stiftelsen 24 940 kronor i gåva från Finska Stål- och Metallproducenters Förening.

Under året utdelades sammanlagt 62 960 kronor i resestipendier till Joakim Storck och Mohammed Tahir, Högskolan Dalarna, till Lena Magnusson, KTH, till Nils-Göran Jonsson, MEFOS för hjälp med finansiering till konferensen *STÅL 2007*, till Seshadri Seetharaman, KTH, till Magnus Evestedt, Uppsala Universitet.

Stiftelsens eget kapital till marknadsvärde uppgick den 31 december 2007 till 1 863 122 kronor.

Stiftelsen Axel Ax:son Johnsons forskningsfond

Generalkonsul Axel Ax:son Johnson donerade år 1938 100 000 kronor till en forskningsfond vid Jernkontoret. Fonden är avsedd att möjliggöra lösningen av för järnhanteringen viktiga problem till fromma för vårt land och för hanterings vidare utveckling.

Under året utdelades sammanlagt 374 000 kronor till: Hamzah Ssemakula, Högskolan Dalarna för att utföra experimentella studier vid Bearbetningscentrum i Borlänge, till Robert Berger, Högskolan Dalarna för färdigställande av licentiatavhandling, till Kristina Nordén, KTH för avslutande av licentiatavhandling, till Babak Bahar, KTH för att avsluta sin forskarutbildning, till Nulifer Ipek, University of Pennsylvania för förlängd postdoktoral forskning.

Stiftelsens eget kapital till marknadsvärde uppgick den 31 december 2007 till 9 797 918 kronor.

Stiftelsen Överingenjören Gustaf Janssons Jernkontorsfond

Till minne av överingenjör Gustaf Jansson, som avled 1934, donerade efterlevande år 1954 200 000 kronor att fonderas av Jernkontoret. Avkastningen ska användas till rese- och studiestipendier åt unga ingenjörer, vilka önskar till gagn för den svenska järnhanteringen förkovra sina insikter om hanteringens praktiska utövning.

Under året utdelades sammanlagt 265 682 kronor. Avkastningen beviljades till största delen som resestipendier enligt följande: till Linda Lissel, Högskolan Dalarna, till Malin Selleby, KTH, Göran Engberg, Högskolan Dalarna, Ulrika Leimalm, Luleå tekniska universitet; de tre sistnämnda beviljades resestipendium för sina doktorander för att de skulle kunna medverka på konferensen *STÅL 2007* i Borlänge.

Stiftelsens eget kapital till marknadsvärde uppgick den 31 december 2007 till 7 169 738 kronor.

Stiftelsen Skandinaviska Malm- och Metalls forsknings- och utvecklingsfond

Skandinaviska Malm- och Metallaktiebolaget överlämnade 1977 100 000 kronor till en fond vars avkastning ska användas till företrädesvis studieresor som har anknytning till Jernkontorets gemensamma forskningsverksamhet.

Under året utdelades 14 350 kronor i resestipendium till Mohammed Tahir, Högskolan Dalarna.

Stiftelsens eget kapital till marknadsvärde uppgick den 31 december 2007 till 1 311 231 kronor.

Stiftelsen Jonas Kjellbergs och Berndt Wijkanders stipendiefond

Bruksdisponenterna Jonas Kjellberg och Berndt Wijkander donerade år 1918 tillsammans 100 000 kronor till en stipendiefond vars avkastning ska användas till stipendier för studerande vid Tekniska Högskolan i Stockholm och Bergsskolan i Filipstad. Rudbecksskolan i Örebro var tidigare, utöver de båda tidigare nämnda, också destinatar. Då den utbildning en del av fonden var destinerad till har upphört, har Rudbecksskolan från 2006 avböjt stipendiet. Stipendiater utses av respektive skola.

Inga utdelningar har skett under året.

Stiftelsens eget kapital till marknadsvärde uppgick den 31 december 2007 till 676 333 kronor.

Stiftelsen Jonas Kjellbergs och Berndt Wijkanders understödsfond

Bruksdisponenterna Kjellberg och Wijkander donerade år 1918 gemensamt 100 000 kronor till en understödsfond, som förvaltas av Jernkontoret. Ur stiftelsen ges tillfälliga ekonomiska bidrag till anställda och f d anställda vid AB Bofors anläggningar eller deras anhöriga, boende i Karlskoga.

Inga utdelningar har skett under året.

Stiftelsens eget kapital till marknadsvärde uppgick den 31 december 2007 till 666 278 kronor.

Stiftelsen Jernkontorsfonden för bergsvetenskaplig forskning

Denna fond tillkom år 1923 genom avtal mellan svenska staten och Jernkontoret. Fonden har till ändamål att främja forskningsverksamheten vid Tekniska Högskolan i Stockholm, i första hand inom de bergsvetenskapliga områdena.

Jernkontorets fullmäktiges arbetsutskott tog den 15 september 2005 beslut om en utvidgad tolkning avseende vilka destinatarerna är. Utöver Bergsskolan i Stockholm, idag ingående i KTH, omfattas även sådan utbildning vid Luleå tekniska universitet och Högskolan Dalarna. Dessutom omfattas till Högskolan Dalarna utlokaliserad bearbetningsteknisk forskning, inklusive forskarskolan.

Donationen var ursprungligen 200 000 kronor. Utdelning beslutas av Jernkontorets fullmäktiges arbetsutskott på förslag från en nämnd vid Kungliga Tekniska högskolan.

Under året har anslag om sammanlagt 160 000 kronor beviljats till KTH: Gunilla Herting, Line Hallgren, Seshadri Seetharaman, Taishi Matsushita.

Stiftelsens eget kapital till marknadsvärde uppgick den 31 december 2007 till 4 858 922 kronor.

Stiftelsen Wilhelm Ekmans fond för bergshistorisk forskning

Bruksdisponenten Wilhelm Ekman donerade år 1985 värdehandlingar motsvarande 202 560 kronor till Jernkontoret för en fond med ändamål att stödja bergshistorisk forskning avseende huvudsakligen tiden efter år 1600. Fonden utökades med donationer åren 1987 och 1988 på sammanlagt 218 000 kronor samt år 1997 med 20 000 kronor genom en insamling till *Erik Hööks minne*.

Under året beviljades anslag med sammanlagt 40 000 kronor till Erik Arrhén, Dalarnas museum för att täcka en del av kostnaderna för *Bergslagsresans* översättning och utgivande av *Linnés Bergslags- och Dalaresa*, till Barbro Mellander och Tony Björk, Regionmuseet Kristianstad för tryckning av konferensrapport från konferensen *Järnets roll. Skånelands och Södra Smålands järnframställning under förhistorisk och historisk tid*.

Stiftelsens eget kapital till marknadsvärde uppgick den 31 december 2007 till 1 162 343 kronor.

Stiftelsen Löwensköldska Fonden

Denna fond grundades den 9 augusti 1817 av Västerbergslagens masugnsägare och utökades samma dag genom donation av dåvarande presidenten i Kongl Bergskollegium, friherre S Löwensköld och senare genom årliga inbetalningar av masugnsägare i Kopparbergs och Västmanlands län samt donationer.

Avkastningen ska utdelas till studerande från Kopparbergs, Västmanlands, Örebro, Gävleborgs och Värmlands län som bedriver studier med bergsvetenskaplig inriktning vid Bergsskolan i Filipstad, Luleå tekniska universitet samt Materialdesign vid KTH. Fondens förvaltning övertogs av Jernkontoret 1993. Tidigare förvaltades fonden av Bergmästareämbetet i Falun.

Under året beviljades anslag med sammanlagt 107 000 kronor som studiestipendier till Erik Enghag, Jonas Johannesson, Pär Josefsson, Tomas Persson, Erik Åhlberg, Richard Åhlberg, Anders Dahlin, Alexander Eriksson, David Hedström, Clas Jansson, Tommy Sand, samtliga från Högskolan Dalarna, till Robert Ståhl, Kristian Huhtakangas, Patrik Jonsson, Gustav Olsson, Johan Portin, Erik Roos, samtliga från KTH.

Stiftelsens eget kapital till marknadsvärde uppgick den 31 december 2007 till 2 469 183 kronor.

Gerhard von Hofstens Stiftelse för Metallurgisk Forskning

Bergsingenjör Gerhard von Hofsten donerade år 2000 sina aktier i Investment AB Sälvik till en stiftelse, Gerhard von Hofstens Stiftelse för Metallurgisk Forskning. Stiftelsen, som har sin egen styrelse vilken beslutar om utdelningar, förvaltas tills vidare av Erik Penser Fondkommission AB.

Stiftelsens ändamål ska vara att främja utbildning och undervisning samt vetenskaplig forskning inom processmetallurgi inom stål- och metallområdet samt även allmän metallforskning avseende bl a material och processer.

Under året utdelades sammanlagt 52 000 kronor till doktoranderna Ola Bergman, Johan Björklund och Hani Nassar, samtliga KTH.

Marknadsvärdet av stiftelsens förmögenhet uppgår vid räkenskapsårets utgång till 3 273 000 kronor.

Hugo Carlssons Stiftelse för Vetenskaplig Forskning

Bergsingenjör Georg Carlsson donerade år 2006 sin kvarlåtenskap till Hugo Carlssons Stiftelse för Vetenskaplig Forskning.

Stiftelsen som bildats i enlighet med bergsingenjör Georg Carlssons gåvobrev av den 6 april 1973 skall ha till ändamål att stödja vetenskaplig forskning med sådan inriktning att resultaten kan få betydelse för svensk järnhantering genom att vidga kunskaperna om stålets sammansättning, struktur och egenskaper samt om processerna vid dess framställning och behandling.

Under året utdelades sammanlagt 4 775 000 kr till Göran Engberg, Högskolan Dalarna, Hasse Fredriksson, KTH och Staffan Söderberg, Kimab.

Marknadsvärdet av stiftelsens förmögenhet uppgår vid räkenskapsårets utgång till 240 009 308 kronor.

GRANSKNINGSUTLÅTANDE

Till BRUKSSOCIETETEN i JERNKONTORET (org.nr 802001-6237)

Undertecknade, vilka därtill i vederbörlig ordning av Bruks societeten utsetts, har granskat årsredovisningen och bokföringen samt fullmäktiges, fondutskottets och verkställande direktörens förvaltning i Jernkontoret för år 2007. Det är fullmäktige och verkställande direktören som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen och för att årsredovisningslagen tillämpas vid upprättande av årsredovisningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisions sed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och fullmäktiges och verkställande direktörens tillämpning av dem samt att bedöma de betydelsefulla uppskattningar som fullmäktige och verkställande direktören gjort när de upprättat årsredovisningen samt att utvärdera den samlade informationen i årsredovisningen. Vi har granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i Jernkontoret för att kunna bedöma om någon fullmäktige eller verkställande direktören har handlat i strid med årsredovisningslagen eller Jernkontorets stadgar. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

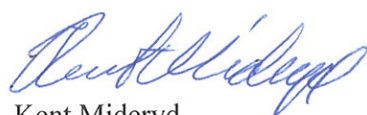
Vi har tagit del av räkenskaperna för dels Jernkontoret, dels de av Jernkontoret förvaltade stiftelserna, nämligen Stiftelsen Prytziska fonden nr 1 och Stiftelsen Prytziska fonden nr 2, Stiftelsen De Geerska fonden, Stiftelsen Generalkonsul Axel Ax:son Johnsons forskningsfond, Stiftelsen Överingenjören Gustaf Janssons Jernkontorsfond, Stiftelsen Skandinaviska Malm och Metalls forsknings- och utvecklingsfond, Stiftelsen Jonas Kjellbergs och Berndt Wijkanders stipendiefond, Stiftelsen Jonas Kjellbergs och Berndt Wijkanders understödsfond, Stiftelsen Jernkontorsfonden för bergsvetenskaplig forskning, Stiftelsen Wilhelm Ekmans fond för bergshistorisk forskning, Stiftelsen Löwensköldska fonden och Hugo Carlssons Stiftelse för Vetenskaplig Forskning, liksom av fullmäktiges och fondutskottets verksamhetsberättelser, protokoll och andra handlingar vilka lämnar upplysning om Jernkontorets ekonomiska förhållanden och förvaltning.

Vidare har vi förvissat oss om att Jernkontorets och de av Jernkontoret förvaltade stiftelsernas värdehandlingar som förvaras i öppna depåer är redovisade i räkenskaperna enligt besked från bankerna. Vi har också i övrigt utfört de inventeringar och granskningsåtgärder vi ansett erforderliga. För de av Jernkontoret förvaltade stiftelserna kommer auktoriserade revisorn Kent Mideryd att upprätta separata revisionsberättelser.

Årsredovisningen för Jernkontoret har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en rättvisande bild av Jernkontorets resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Fullmäktiges ledamöter och verkställande direktören har enligt vår bedömning inte handlat i strid med Jernkontorets stadgar. Vi tillstyrker att Bruks societeten fastställer resultaträkningen och balansräkningen, disponerar resultatet i enlighet med fondutskottets förslag samt beviljar fullmäktige, fondutskottets ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

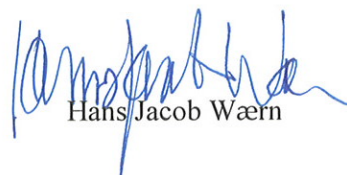
Stockholm den 31 mars 2008

Kent Mideryd
Auktoriserad revisor

Bo Legelius
Bergslagens Deputerade

Hans Jacob Wærn

DEN SVENSKA STÅLINDUSTRINS BRANSCHORGANISATION

Jernkontoret grundades 1747 och ägs sedan dess av de svenska stålföretagen. Jernkontoret företräder stålindustrin i frågor som berör handelspolitik, forskning och utbildning, standardisering, energi och miljö samt skatter och avgifter. Jernkontoret leder den gemensamma nordiska stålforskningen. Dessutom utarbetar Jernkontoret branschstatistik och bedriver bergshistorisk forskning.

JERNKONTORET

Box 1721, 111 87 Stockholm · Kungsträdgårdsgatan 10
Telefon 08-679 17 00 · Fax 08-611 20 89
E-post office@jernkontoret.se · www.jernkontoret.se

